

Yóni

Ísu wíyómpa'a iyówana kaumbo-wáái-áátáiyá'íyo miyáumai-aatai maisuwéna Yóni Ísun-aaí agaimakáí. Ísuni kísau-waasi sísamaifakemba kae'á kumbaimái-waasifinkemba moóráwígon-awí'a Yóni séna Ísun-aaísafesa érai'e síwae séna maarán-áái agaimakáíye. Maníkón-imáyáámá aráátimindawi marapá'á ma'ánkaraimba wemá Ísun-íye. Yóni séna wemá Maníkón-aaigon-íye síyáí. Ísu Maníkón-ááninko sáwí-imayaago ta'ótokaimpinkemba awásiyukaiwain-íye síyantafena Ísu kawe-kísáú ímbo awánaron-kísau maiyáí. Tuwímbai wenááísafesa érai'e sésa wení aampa'á arááíwáéwasa tuwímbai karo'é sésa símai sáwí'a uwánkaraawe. Ísu Manikómpá'ó iyíyan-amba éna éraikoni áwáuma éna maé'mae'o iyawini áwáuman-íye-aaísafesa érai'e sewí Ísu aúí'a úmai maé'mae'a íyani'a wéuwatinkaiye. Aúí'a úmai maé'mae'o wéowini áwáuma ísáaro. Miyán-áái Yóni agaimakáíye.

¹ Áwáura'a maramá ímbo wéronka'a Maníkóní imáyáama aráátímíwaima wenáwí'a Maníkón-aaigon-íye. Maníkón-aaigo aasiyaasí ména Maníkóe ména wemá Maníkó póna ² áwáura'a Maníkón-aaigo Maníkóe ména ³ seyaafá-tántáá'á úmarowana Maníkó imáyáa amúwana seyaafá-tántáá'á minkánáa paapé uráin-tantaa'a úmakaiye.

4 Maníkón-aaigo waásimo maé'mae'o íyawini áwáuman-iyé. Miyáumai wemá waásifimba sáma kátinkena 5 kumeu'ó in-áémpá'á sáma kaisaná kumeu'ó í-tántáákómá sámo kain-tántáákómbá ímba íyáákéna kumeu'á uwánkaraiye. 6 Moóráwigon-awi'a Yóni mérowana Maníkó ai'maréna 7 sámo kain-áái maimaé seyaafá'-wáásífá'á winasá mináái isésa sésa érai'a Ísu Káraísitima waási sáma kátinkáiwain-iyé síwae súwana 8 Yóni wemá ímba sámo kátinkáiwai póna sámo kátinkaindawin-aaí maimaéna kuráiyé. 9 Maníkón-aaigoma seyaafá'-wáásífímbá sáma kátinkáiwain-iyé. Yóni simátímakonka'a Maníkón-aaigo marapá'-wáásífímbá kumpaapé uráiyé.

10 Maníkón-aaigo maramá úmakena marapá'á kumbérowasa marapá'-wáási wení áwáuma ímba kawé'-úmai awánaraawe. 11 Wenamáápa'a kumbérowasa wenamááraa ímba aaweyáá uwánkówasa 12 tuwímbai aaweyáá uwánkesa wenááisafesa timankúnkúmba ésa Maníkómpákémbá kunkáiyé suwaná póna miwísáféna séna Maníkóní iyámpóisomban-owe siyáiyé. 13 Waási kentí imáyáafinkeni'a úmai wématinkaafó Maníkóní iyámpói ímba miyáumai Maníkóní iyámpóíyaani'a wéowe. Maníkó wení imáyáafinkembo uwátínkáimba pósa Maníkóní iyámpóíyaani'a wéowe.

14 Maníkón-aaigo waási úkéna marapá'á ména kentááfímbá mérowata awánaraumne. Farumó í-tántáá'wará arupísemo í-tántáá'wará'á

wempímbá sáwífa'a wéron-kwaasi póna sámó kainkwárá'-wáásí úwata awánaraumne. Afowámá ááninkomba kímborawigomba póna sáma amúwana misáwárá'á mérowata awánaraumne.

15 Yóni wentáféna seyaafá'-wáásí simátimena séna kembá ímbo masínkaronka'a kesínaaembo tındawi wenónkáambá paapé uréna ména póna kembá iyáákaraiye siyáunda-aaí minkwáásísáfé'a siyáumne siyáiyé.

16 Farumó í-tántáá'á wempímbá sáwífa'o wérawai póna kentáá kawé'á wéuwasinkamaena wéwiye. 17 Naaófá'á Maníkó Mósesemba ai'maréna séna kesí áamáamba simátimiyo siyéna ánaaemba Ísu Káráisitimba ai'maréna séna farumó í-tántáá'é arupísemo í-tántáá'é mútimiyo siyáiyé. 18 Naaófá'-naofa'e káfé'e marapá'-wáásí Maníkón-ane'á ímba awánaraambanifo kímborawigo ááninkoma wesé'a ména mimbóráí'a úmai ména póna kentáá wéaraasimiye.

Yóni nombó maitínkaraiwain-aaí.

Mátíyu 3:1-12, Mááka 1:7-9, Rúku 3:15-17

19 Yérúsaremu-naopakemba Yúndaa-kawaa-waasi áamáán-kisau-waasiye Rifáin-andafaken-kwaasiye ti'márówasa Yónimpa'a tésa áisai esa sésa emá nááwa'ono suwaná 20 Yóni ímba umémpa'a tuwómba afora'á séna Maníkómó iyáfasinankarawai Káráisiti ímba kemá úne súwasa 21 sésa emá nááwa'o. Íráiyaa naaófá'á Maníkón-aaímo simátímakaiwaiya'ono suwaná Yóni séna ímbaniye súwasa miwí sésa naaófá'á

Maníkó séna kesáái simátimindawi Móseseraan-kwaasi ai'maráanana kumíniyemo siyáimba wemá ewá'ónó suwaná Yóni séna ímbaniye súwasa ²² miwí sésa nááwa'ono simásimiyo. Simásíminda-aaí si'mákaawisa kosimátimeno suwaná ²³ Yóni simátimena séna Maníkón-aaí simátímakowin-awi'a Áísáya naaófá'á agaimaréna séna

maásai-marafa'a moóráwigo ména
aaemáiyakemba séna Fasi'aénkóní aambá
wi'ankáiyamba wení aambá arupise

íyana minámpá'á wíno

siyáimba mindá kemá úne Yóni súwasa ²⁴ taásai-un-kwaasifinkemba tuwímbai áamáan-kawaa-waasi miwí ²⁵ Yónimba áísai esa sésa emó sémo Maníkómó iyáfasinankaiwai ímba kemá úne. Ímba kemá Íráiyaa úne. Maníkón-aaímo simátimindawi Móseseraan-kwaasi ímba kemá úne. Emó siyáandanifo nóintafewa nombá wémaitinkaano suwaná ²⁶ Yóni séna kemá non-aantemba wémaitinkaunana kentí afufumpimbó moóráwigomo méraimba ímba wéawanaamba póna ²⁷ ánaaembo kesínaaenka'o tındawi wemó aaimó síndara'o kemó sendá sáwí'an-iyé. Wení kísau mo wémaundasafe'a kemá úwoi-waasi úne Yóni siyáiyé. ²⁸ Yóndani-nonkoni menáipá'á Pétáni-naopa'a Yóni nombá wémaitinkowasa áísai uwaná Yóni mináái simátímakaiyé.

Ísun-aaí Yóni simátímakain-aaí.

²⁹ Simátimena aafáyáaraamba Ísumo túmba Yóni awánéna simátimena séna kentí sáwí-imayaasafesa ísámai sipisípi-araa'o

tufú'maimo Maníkómbó ámentemba wétin-
kwaasi seyaafá'-wáásítí sáwí-imayaasafena
ísámai maitiyuwáíndasafena póna puwíníye.
Mindásafena Maníkó ai'máráísana kúmimba
póna puwíníye. ³⁰ Kembá ímbo masínkaronka'a
kesínaaembo tındawi wendónkáambá
ména kembá íyáákaraiyemo siyáunda-aai
minkwáásísáfé'a siyáumne. ³¹ Maníkómó
íyáfasinankaiwain-aai isé'a nááwantafesawa séo
siyáunda isa'á nombá wémaitinkaunda pósa
Ísareri-waasi wembá
kawe'-úmai awánánáawe Yóni siyáíye.

³²⁻³⁴ Yóni awánaron-aai simátimena séna
Maníkómó íyáfasinankaraiwaintafe'a sé'a
nááwa'iyomo siyáunda wíyómpakemba Maníkóní
ámútanko mááufu'-numagoraamba úmaena
wenane'á kumbérais'a awáné'a sáaka'a
makáunda póna Maníkó sí'mákaiwai séna nombá
wémaitinkenana kesí ámútanko moórá-waasion-
ane'á kumbaína emá awáné sé Ufaen-ámútánkó
tirumpimbá óraa'o uwátinkaindawin-íye siyáin-
aai sáaka'o makáundara'a póna miyámó
imbá awáné'a simátimé'a sune. Wemá
Maníkón-ááninkon-íye Yóni siyáíye.

Énduruwe Pítaae'a Ísumbo arááíwakaayan-aai.

³⁵ Simátimena aafáyáaraamba Yóniye wení
kísau-waasiyaiye méresa ³⁶ Ísumo kumba
awánésa uwaná Yóni séna minkwáásí Maníkó
ai'mákain-kwaasi póna seyaafá'-wáásítí
sáwí-imayaasafena ísámai puwíníye. Kentí
sáwí-imayaasafesa ísámai sipisípi-araa'o

tufú'maimo Maníkómbó áméntemba seyaafá'-wáásítí sáwí-imayaasafena ísámai puwíniye súwasarai ³⁷ mindárai isésarai Ísun-ánaaemba arááiwáúyana ³⁸ Ísu faé'mai métuwanena séna nóintafekaiya'oyo súwasarai miwí tááfinkemba sésarai Raapaiyo nááfara méraano waé'mai sésarai óraakoo nááfara méraano suyaná ³⁹ Ísu séna taawánaakaiyo súwasarai wesé'a kuyambá mindáúmpá'á koméresa aafáúmó taenónka'a koméraawe.

⁴⁰ Yónimo siyáin-aii iséna Ísumbo arááiwakonkwaasi moóráwígon-awi'a Énduru wemá Sáimoni Pítaan-áfáko ⁴¹ aifa'á awaaó ayaafái úmai awánéna séna Maníkómó íyáfasinankaraiwai Mésíyaa méraisa'a awánaraumne siyáiyé. Mésíyaawe-awi'a waé'mai Kíríki-waasi-taafinkemba Káráisitiye sembá mináwíkoní áwáuma Maníkómó íyáfasinankaraiwain-iyé wésewe. ⁴² Sáimonimba áí'maena Ísumpa'a tuyaná Ísu awánéna séna Yónin-ááninko óne. Enáwí'a Sáimoniye. Moóra-awi'a Pítaawe simánkaumne Ísu siyáiyé. Miwí tááfinkemba Pítaawemo sembá óraa'-ontankowe wésewe.

Fírípiye Nátániyeriye Ísumbo arááiwakaayan-aii.

⁴³ Aafáyáaraamba Ísu séna Káríri-aempa'a kónae séna Fírípimba ayaafái úmai awánéna séna kembá sirááiwauwo siyáiyé. ⁴⁴ Wemá Pétésáítafakemba Éndurunte Pítaanteti naaópaken-kwaasin-iyé. ⁴⁵ Fírípi Nátániyerimba ayaafái éna séna Mósese Maníkón-aii aúfáifimba

agaimarówasa Maníkón-*aai* simátímakowiye aúfáífimba agaimarésamo siyáan-kwaasigonta awánaraumne. Wemá Násareti-naopakemba Yósepin-ááninkon-*awi*'a Ísun-*iye* súwana ⁴⁶ Nátániyeri séna kesáámó súndasa Násareti-naopakemba ímba kawé'-wáásín-*iye* wésune súwana Fírípi séna taawánaao súwasarai ⁴⁷ kuyambá Ísu Nátániyerimba awánéna séna maandá érai'a Ísareri-waasigo éna ímbo karo'-ímáyáámó wéraiwai wétiye súwana ⁴⁸ Nátániyeri áísai ena séna nóra úmaiya kesí imáyáa suwánéwa sénó súwana Ísu séna Fírípi ímbo áántarainka'a ení naaópa'a piyái-áwáura'a méraana'a kesí imáyáafinkemba awánaraumne súwana ⁴⁹ Nátániyeri séna óraakoo emá Maníkón-ááninko e Ísareri-waasi kentáásí kawáágó óne súwana ⁵⁰ Ísu séna piyái-áwáura'a méraana'a kesí imáyáafinkemba awánaraumne súndasafe kentáfé sé érai'e Maníkón-ááninko óne wésene. Ení naaópa'a méraana'a imáyáafinkembo awánaraundasafe sénda po mintántáákómbó iyáákainda-tantaa'a ánaaemba awánáínone. ⁵¹ Érai'a simátíme'a sune. Wíyómpa'a kampúaran-tawaai tuwínkaa'a ínasa wíyómpakemba waási úranko kumpaapé uráundawifa'a wíyómpaken-kisau-waasi iyé-kunke íya'a tuwánánááwe Ísu siyáíye.

2

*Ísu non-úramba wáíni-nombo waé'makain-*aai*.*

¹ Aúnkáraamba Káríri-aempa'a Kéna-naopa'a túwaandu urésa aaré wéto'waa-esa Ísun-anówa komérowasa ² Ísune wení kísau-waasiye táántowasa komérowasa ³ ándá-aran-domba nowaná tai'ówana Ísun-anówa Ísun-afena séna ándá-aran-domba tai'áiyé súwana ⁴ Ísu séna kesí kísausafe ímba simásimiyó. Seyaafá'nánká'ó kesí áwáumo suwánáiyán-kanáa ímba tiyáiyé súwana ⁵ Ísun-anówa kísau-waasisafena séna simátimindantemban-oro siyáiyé. ⁶ Yúndaa-waasi tiyáambo non-kwíyúmba mindásafena afa'móráe óraa-sawema wérowana ⁷ Ísu kísau-waasisafena séna misáwéfímbá nombá fatímai ówitaaro súwasa fatímai ówitamarowana ⁸ Ísu séna tuwímbai-nomba umaé'a tónká'ó káráwiyaiwimba mááméro súwasa miyá uwaná ⁹ mindómbá ándá-aran-domba urówana tónká'ó káráwiyowi néna séna nááfaken-dona'iyomo súmba kísau-waasi Ísun-aai isésa awánaraawe. Nááfaken-dona'iyó séna aaremó maún-kwaasigomba áántowana túwana séna ¹⁰ seyaafá'-wáásí aifa'á kawé'-ándá-árán-dómbá tíméwasa násúwááwasa úwoi-anda-aran-domba wétimewe. Emá ímba miyá óndarakemba ánaaemba kawé'-ándá-árán-dómbá wésimene siyáiyé. ¹¹ Káríri-aempa'a Kéna-naopa'a Ísu minkísáú-wáámé'á úmba wení fasi'aémbá aráátimuwasa wení kísau-waasi awánésa timankúnkúmba ésa sésa Maníkómpákémbá kunkáiyé siyáawe. ¹² Minkákémbá Ísuwe anówawe mináfáráwáínóndaawe wení kísau-waasiye miyáumai-waasi Kápaneamu-naopa'a kárika'a kumbéaawe.

Ísu óraa'-amaan-daumpa'o iyáin-aaí.

Mátíyu 21:12-13, Mááka 11:15-19, Rúku 19:45-46

¹³ Naaófá'ó Maníkó Yúndaa-waasi tíyótaimo í-tánón-kánáá tóso ún-kanaama ampáámbá wéunka'a Ísu Yérúsaremu-naopa'a wéna ¹⁴ óraa'-amaan-daumpa'a iyúmba mifá'á waásisomba mésa Maníkómbó amíyantafesa purumakawé sipisípiye mááufu'-numawe wémeyambaresa ámáán-dankoni óntamba wémeyanesa mérowana Ísu tuwánéna ¹⁵ ándásamba ufántuwena mindásamba purumakawé sipisípiye tusú uwásuwena ámáán-dankoni óntambo méyámbarón-kwaasiti taaremá tawísísuwena ¹⁶ mááufu'-numamo méyámbarón-kwaasisafena séna maimaé'a kóro. Kesifoní naaúmpa'a ímba maaketí márémba maimaé'a kóro Ísu súwasa ¹⁷ wení kísau-waasi awánésa sésa naaófá'á Maníkón-aaí aúfáífimba agaimaréna séna Maníkóo ení naambá sáwí'a ofó sé'a óraa'-imayaa wéune agaimaréna siyónka'a pósa mináái wení

kísau-waasi tááka'a makáawe.

¹⁸ Yúndaa-kawaa-waasi Ísuntafesa sésa nóin-kwaamera inatááwá awánéta séta Maníkó fasi'aémbá ámakaintafema óraa'-amaan-daumpa'a miyá ónesa sénaumne suwaná ¹⁹ Ísu séna maanámaan-dámbá tawísísuwewa'a kaumbo-kánáará'á úmaranaumne súwasa ²⁰ sésa maanámaan-dámbá ayáatááka'a 46 aatai maisuwésa úmakaan-damba isamá emá sé kaumbo-kánáá úmaranaumne wésene sumbánifo ²¹ mindá ámáán-dantafenamo siyáimba wení

áúsafena siyáíye. ²² Ánaaemba pukáimpinkemba Maníkó Ísumba íyáfasinankonka'a wení kísau-waasi mináái tááka'a marésa sésa Ísu siyáin-aai érai'-aai siyáimbaniye sésa Maníkón-aai aúfáifinken-aai érai'-aain-íye siyáawe.

²³ Naaófá'ó Maníkómó Yúndaa-waasi tíyótaimo í-tánón-kánaárá'á Yérúsaremufa'a Ísu fí'o-fi'on-kisau kawé-kísáú maúwasa waásisomba awánésa Ísuntafesa sésa érai'a Maníkómpákémbá kunkáíye sumbánifo ²⁴ Ísu waási tirumpimbá awánéna séna mináái kentáfésa ímba tirumpinkémbá wésefo tuwesarái kembá uwásinkanaawe séna ²⁵ waási ímba simámun-aafinkenban-ifo wemá waási tirumpimbá awánarontafena Ísu mináái siyáíye.

3

Níkótímási Ísumbo áísai uráin-aai.

¹ Moóráwigo áamáán-kawaa-waasi Yúndaa-waasiti kawáágón-áwí'a Níkótímási ² moórá-no'waamba Ísumpa'a téna séna óraakoo Maníkón-aai simásímíndasafena embá ai'maráísama taméeraanata awánaraumne. Maníkómó embó fasi'aémbó ímbo ámakainkakaá fí'o-fi'on-kawé-kisau ímba kanaa'á maésino súwana ³ Ísu séna érai'a simáme'a sune. Ímbo aneka'ó aúraan-úmaimo matinkáiyawimo ésa Maníkóní nombara ímba maénááwe súwana ⁴ Níkótímási séna óraa'a uwáguraáfo nóraumaiya

aúí'a ónaao séna tinóisai tirumpimbá ímba aneká komaiyasa matinkánaáwe súwana ⁵⁻⁶ Ísu séna érai'a simáme'a sune. Waásimo matinkáámba mindá waásin-oyo Maníkóní

ámútankomo uwátínkáimba mĩndá Maníkóni ámútankowara'a aúí'a wéowe. Ímbo nonkwará Maníkóni ámútankowara'o aúraani'o úmaimo méraiyaní'o uwátínkááwi Maníkómó kawáánipa'a ímba méranaawe. ⁷ Aneka'á aúraan-úmai matinkáíníyemo sũnda-aaisafena ímba áá'a íno. ⁸ Maarán-áái imáyáan-uwo. Fiyúndágo wení imáyáafinkemba wéwisasa ane'á ímba wéawanesa sésa nááfakena nááfara wéwiyo wésewe. Miyámó intembá Maníkóni ámútanko miyaráán-úmai waási wéuwatinkaiye súwana ⁹ Níkótímási séna nóra énewa miyá íníyo súwana ¹⁰ Ísu séna Ísareri-waasifimba aái wésimatimendawi óndanifo mináái ímba isááne. ¹¹ Érai'a simáme'a sũne. Kesáámó awánaraunda-tantaa'e isaraunda-tantaatafeta wésimatimunda isa'á ímba wéisaawe. ¹² Miyá wéon-tantaa'e marapá'ó wéon-tantaatafe'o wésimamunda ímba érai'e séndanifo wiyómpaken-tantaatafe'o simáméndamo e nóra séwa érai'e sínono. ¹³ Ímba wiyómpa'a iyésa kunkáafo keyáá wiyómpakemba kunké'a kumpaápé uráundawi wiyómpaken-tantaa'a kanaa'á aráátimune. ¹⁴ Naaófá'á Mósese óntamba iyaankafayaambá úmai taaiya'ó mósá marówasa puwónaesamo un-kwáási awánésa ímba pukáawe. Miyámó uráintemba kembá waási úranko kumpaápé uráundawimba sínkambai aaraa-táiyá'á mósá maráiyamba pósa ¹⁵ kesááisafesamo timankúnkúmbo iyawimo ésa aúí'a úmai aasiyaasí maé'mae'a ónááwe Ísu siyáíye.

¹⁶ Maníkó marapá'ó méraan-kwaasisafena

áfááraumai arun taféna éna póna wenáanimba kímborawigomba ai'marówana kunkáimba pósa wenáaisafesamo timankúnkúmbo iyawi waásimo méraawini áwáuma Maníkóni némpa'a ímba maé'mae'a ónááfo wení ewaa'á aúí'a úmai maé'mae'a ónááwe. ¹⁷ Marapá'-waási aaifimbá maitinkaaó séna Maníkó ááninkomba ímba ai'marówana kunkáifo marapá'-waási sáwí-imayaafimbo méraawi kuntí'mai kawé'-ámpá'á métinkaaó séna Maníkó ááninkomba ai'marówana kunkáíye. ¹⁸ Maníkó ááninkon-aaisafesa timankúnkúmbo iyawi ímba aaifimbá maitinkáínífo ímbo timankúnkúmbo iyawi é'a aaifimbá maitínkaraiye. Maníkóni kímboraaninkon-aaisafesa ímbo timankúnkúmbo wéiyawisafena é'a aaifimbá maitínkaraiye. ¹⁹ Sámo kátínkáíwai marapá'á kunkáimbanifo waási sáwí'a wéesa pósa kumeu'ó in-áémpátáfésa imáyáa ésa sámo kátínkáíwaifa'ó ímbo tentáféna aaifimbá maitinkáíníye. ²⁰ Sáwí'ó wéowi sámo kátínkáíwaintafesa ímba wétinkaisasa kesí kísau paápé ifo sésa ímba sámo kátínkáíwaifa'a tawémaewe. Sáwí'ó owí miyá wéofó ²¹ arupísemo owí sámo kátínkáíwaifa'a taméraamba pósa Maníkómó sintembó ombá wétuwanaawe.

Yóni Ísun-aaimo simátímakain-aii.

²² Minkákémbá Yúndiyaa-aempa'a Ísuwe wení kísau-waasiye komésa nombá wémaitinkowana ²³⁻²⁴ minkánáará'á Yónimba ándáfa'a ímba máánkaronka'a Ínóni-aempa'a Sérími-naokoni ewaa'-nónaumpa'a Yóni ména sáwífa'-nomba wéropa'a mérowasa waásisomba tóso uwaná

Yóni nombá wémaitinkowasa ²⁵ Yónini kísau-waasisonte moórá Yúndaa-waasigo-iyaise mésa nombó maitínkón-aaisafesa wesimán-kwesiman-esa ²⁶ Yónini kísau-waasisomba wembá tasimámesa sésa óraakoo Yóndani-nonkoni menáipá'ó esé'ó máiwaimba wenáwí'ó mósá maráándawimba wemá nombá wémaitinkaisasa sáwífa'-waasi wétoso owe suwaná ²⁷ Yóni séna Maníkómó tímíساسamo ombá mindá miwínén-iyé. ²⁸ Kemó siyáunda Maníkómó iyáfasinankaraiwai ímba kemá úmpo si'marówa'a wení aifa'á tiyáumnemo siyáunda-aai ísaraawe. ²⁹ Maarán-áái imáyáan-oro. Aú-ininkomo awaaikómpá'ó tisanamá awaaikó amááraasombo aamoimó onten-úmai Ísumpa'a tewa'á aamoí wéune. ³⁰ Wemá óraa'-waasi ímbá póna wenáwíko iyáákainifo kemá kári'-waasi únda póna kesúwíko kumíníye Yóni siyáíye.

³¹ Wíyómpakewi seyaafá'nánká iyáákaraiye. Maankákén-kwáásí marapá'-wáásí póna marapá'ó wéon-tantaatafesa wésefo wíyómpaken-kwaasi iyáákarain-kwaasi póna ³² awánarain-tantaa ísarain-tantaatafena sisasá ímba ísáámbanifo ³³ wenááísafesa érai'e sewí sésa Maníkó érai'-aaigoni áwáun-iyé sisasá tuwánésa sésa Maníkó érai'-aaigoni áwáun-iyé wésewe. ³⁴ Maníkó ai'mákaiwaimba wení ámútamba ámakaimba póna Maníkón-aai wésisasa minááísáfésamo érai'emo sewí sésa Maníkó érai'-aaigoni áwáun-iyé wésewe. ³⁵ Maníkó afowámá éna ááninkomba arumbá aména séna seyaafá-tántáá'á kawáánúmai káráwiyuwo siyáíye. ³⁶ Ááninkon-aaisafesamo

timankúnkúmbo ésamo wesé'lo kááísamaimo méraiyaui aúí'a úmai maé'mae'a ónááfo wenááimo ímbo ísáimaimo kawé'lo iyawi ímba aúí'a úmai mérewana Maníkóní áyánko miwísé'a aasiyaasí waé'wae'a isasá méraawe.

4

Sámériyaa-faken-ininkon-aii.

¹⁻³ Yóni nombó maitínkáín-kwaasi Ísumo maitínkáíwai kóyáákaraiye. Énifo Ísu ímba maitínkaraifo wení kísau-waasi maitínkaraawe. Yónimo maitínkáín-kwaasi Ísumo maitínkáimba kóyáákamai-waasi maitínkáín-aii ámáán-kawaa-waasimo ísón-aii Ísu iséna Yúndiyaa-aempa'a tuwéna aneka'á Káriri-aempa'a kónae séna ⁴ Sámériyaa-ampa'a kónae séna ⁵ kúmba Sámériyaa-aempa'a Sáíkkaa-naopa'a naaófá'ó Yékopumo ááninko Yósepimbo ámakom-barama ewaa'á wéron-daopa'a kúmba ⁶ Yékopu nombó uwínenamo u'makóm-bai'a wérowana aampa'á kúwana Ísumba awesaraí úwana mimbáiká'á wááwái komérowasa ⁷⁻⁸ wení kísau-waasi tómbá méyánónae sésa naaópa'a kuwaná Sámériyaa-ininko nombá uwínená túwana Ísu séna nombá usimiyó súwana ⁹ minínínkó séna emá Yúndaa-waasi ómpo kemá Sámériyaa-inimba úmpo ímba nombá usimiyó siyó siyáiyé. Yúndaa-waasiye Sámériyaa-waasiye ímba moórá-anafinkemba wénaafo ímba nombá usimiyó siyó súwana ¹⁰ Ísu séna Maníkómó kanaán-úmaimo amínda-tanta'a ímba awánaraane. Nombá usimiyómó súnnda-waasigosi áwáuma

ímba suwánáánda-waasi úne. Kesí áwáumo
 suwánáándawiyaantasi aasiyaasimó maé'mae'o
 on-dómbá simiyó séna'a amúsino súwana
 11 minínínkó séna maandómbá káúnkáúmpá'ó
 kunkwéraitimba náán-anafina aasiyaasimó
 maé'mae'o on-dómbá uwínono. 12 Kentáá
 síwá'nágo Yékopu maandóm-báí'á u'maréna
 wení sipisípiye wení akúnté'o tímakaimba
 isasá maandómbá wénaawe. Kemó súnda emá
 tímínda-nonko Yékopumo tímakain-donkomba
 ímba iyáákainiye wésune súwana 13 Ísu séna
 maandómbó wénaiyawimo éna aneka'á nontáféna
 tinkáínifo 14 kemó tíménda-nombo náíyawimo
 éna ímba aneka'á nontáféna tinkáíníye. Kemó
 tíménda-nombo náíyawimo éna tirumpimbá
 nonaumpinkémbó iyáúsenamo intenkáámbá
 ínasa pósa aúí'a úmai maé'mae'a ónááwe
 súwana 15 minínínkó séna emó sénda-nomba
 símína'a naananá nontáféna ímba sinkáína'a
 ímba maampínkémbá tauwóno súwana 16 Ísu séna
 enawaaikómbá koáántamae tiyó súwana 17 séna
 kesuwaai'iyaimba úne súwana Ísu séna emá
 érai'a séndamanifo 18 séfataase-wamba maiyé
 miwísé'o maénda isamá káfé'o minkwáásígóe'o
 emó méraanda ímba enawaai'á isamá pó érai'-
 aai simásimene súwana 19 minínínkó séna kemó
 imáyáamo únda Maníkón-aai simátimendawi
 óne. 20 Sámériyaa-waasi kentáá síwá'ná
 sésa maanómáká'á Maníkón-ímáyáá mósá
 máráaro siyáawa'a kembiwí Yúndaa-waasi sé'a
 Yérúsaremu-naopa'a Maníkón-ímáyáá mósá
 máráaro wésewe súwana 21 Ísu séna kemó
 sendamá érai'e siyó. Moórá-kanaamo tinda ímba

maanómáká'wará Yérúsaremu-naopa'wara'-aantembanifo seyaafá'-náópá'wará'á kesifon-ímáyáá mósá maránááwe. ²² Kembiwí Sámériyaa-waasi wen-ímáyáá máraámbanifo wení áwáuma ímba awánare'a wéowe. Yúndaa-waasisa wen-ímáyáá mósá maréta wení áwáusa awánaraumne. Maníkó séna moóráwigo sáwí'o úmaimo méraampinkemba kawe'-ámpá'á métinkanae síndawi Yúndaa-waasifinkemba paápé íniiye siyáiiye. ²³ Kesifo séna ken-ímáyáámó mósá maráiyamba ímba tóikakemba sé'a érai'a tirumpinkémbá ken-ímáyáá mósá maráaro siyáimba miyáumai moóra-kanaa wétisasamo érai'o kesifon-ímáyáámó mósá wémaraiyawi tirumpinkémbá arupíse úmai kesifon-ímáyáá mósá maránááwe. ²⁴ Maníkómbá áuma ímba wéraisana ámútanko méraisasa pósa ímba túrantamba ane'á wéawanaafo miyaráán-úmai Maníkón-ímáyáámó mósá maráambo ombá wení ámútanko túwa'nai isasá tirumpinkémbá wen-ímáyáá mósá maráaro súwana ²⁵ minínínkó séna Maníkómó iyáfasinankaraiwai Káráísitiyemo sewí kumíniiye. Kumíndara'a seyaafá-tántáátáféna simátiminiye sewa'á ísaraumne súwana ²⁶ Ísu séna minááímó séndawi maandá kemá úne Ísu siyáiiye.

²⁷ Ísu mináái wésuwasa wení kísau-waasi kouwerésa Ísumo Sámériyaa-ininkontafenamo súmba Yúndaa-waasiti namuro-ínínkóntáféna wésuwana póna táá'a úwasa tirumpin-ímáyáá ésa minínínkóntáféna nóintafenawa wéankaisanawa iyó-imayaa ésa Ísuntafesa

nóra sénawa minínínkó'e!a wésiyo-imayaa ésa ímba taáisai uwaná ²⁸ minínínkó wení sawe-kúrámá tuwéna naaópa'a wéna simátimena séna ²⁹ seyaafá'ó uráunda-tantaa'a wépaape in-kwaasi méraiye. Maníkómó íyáfasinankaiwaiya'iyo taawánaaro súwasa ³⁰ naaópa'a tuwésa Ísumpa'a tumbá ³¹ Ísuni kísau-waasi Ísuntafesa sésa óraakoo tómbá naaó suwaná ³² Ísu séna kemá ímbo awánaan-tomba makáumne súwasa ³³ wení kísau-waasi keáimbá sésa nááwa tómbá maimaénawa máámakaiyo suwaná ³⁴ Ísu séna tóntáfénamo tááimo taintembá si'mákaiwain-aai isé'a wení kísau maimaé wéwe'a taí'áandasafena wésinkaiye. ³⁵ Kísau'fa'a wérain-tontafe'a éiyain-kwiyomba kóinana áfuma káínata fáká'mai túwaandu ónaumne wésefo kemá súné. Awánaaro. Káfé'a maankánáá tómbó áfumo kaintembá miyaráán-úmai waásisomba tí'mai Maníkómpá'á túwaandu ónááwe. ³⁶⁻³⁷ Waásisombo tí'mai Maníkómpá'ó túwaandu uwátinkaiyan-kwaasimo ésa miwí kawe'-méyámbá maíyasa Maníkómpá'ó tíyan-kwaasi aúí'a úmai maé'mae'a ónááwe súné. Tuwímbai kísau úmaraiyasa fí'owi fakaránááwe wésewe. Miyáumai kísau íyawiwara'e fakaráyawiwara'e aamoí ónááwe. ³⁸ Fí'owi kísau'umo úmakaamba isa'á kemá ti'maráúnq'a fí'owiti kísau'faken-tomba wéfakaraawe Ísu waé'mai-aai simátímakaiye.

³⁹ Énifo minínínkó séna seyaafá'ó uráunda-tantaa'a paápé uráiyé siyáin-aai isésa pósa Sámériyaa-waasi mindáópaken-kwaasi Ísuntafesa sésa érai'a Maníkómó íyáfasinankaraiwain-iye

sésa ⁴⁰ Ísumpa'a tésa sésa kentáásí naaópa'a taméraao suwaná Ísu kae-kánáá koména ⁴¹ aai simátimuwasa isésa sáwífa'-waasiwara'a sésa éraí'a sáwí'o úmaimo méraundafinkenta kawel'-ámpátáámó mésinkaindawin-iyé sésa ⁴² miníninkómbá simámesa sésa ímba enááisafeta aantembanifo wenááimo ísaraundasafeta séta marapá'-wáásí sáwí'o úmaimo méraundafinkemba kawel'-ámpátá mésinkaindawin-iyé siyáawe.

Ísu moórá-iyampoimo asófankarain-aaí.

⁴³ Ísu kae'-nó'wáámbá waéna mindáópa'a tuwéna Káríri-aempa'a kónae séna wéna ⁴⁴ séna Maníkón-aaí simátímíwain-awi'a wenamááraa ímba mósá máráafo fi'on-daopaken-kwaasi wenáwí'a mósá wémaraawe súwana ⁴⁵ miyáumai Káríri-aempa'a kúwasa mináémpákén-kwáásí aamoí uwánkaraawe. Ááéma tiyótaimo í-tánón-kánáará'á miwí Yérúsaremu-naopa'a komésa Ísumo kísau mo maiyáimba awánaraamba pósa aamoí uwánkaraawe.

⁴⁶ Aamoí uwánkówana Ísu Káríri-aempa'a wénena Kéna-naopa'a non-úrango ándá-aran-dombo úkain-daopa'o kúmba kámáni-waasi Kápaneamu-naopaken-kwaasigo ááninkomba áí'a wéuwana ⁴⁷ Ísu Yúndiyaa-aempakemba Káríri-aempa'a tiyáin-aaí iséna Ísumpa'a téna séna kesááninko puwíndasafena wéisa'a úmpo kesí naaópa'a kuré koasófankainono súwana ⁴⁸ Ísu séna ímba fi'o-fi'on-kisau-waame'o awáné'o é'a ímba kesááisafe'a timankúnkúmba ónááwe súwana ⁴⁹ óraakoo kesáánimba puwíndasafena

wéimba minúwóiyáán-úmai tiyó súwana ⁵⁰ Ísu séna enáánimba asófawifo waaó súwana Ísun-aaisafena érai'e séna kúmba ⁵¹ aampa'á kúmba wení kísau-waasi tésa sésa enáánimba áí'a é'ánkaraiye suwaná ⁵² tísai ena séna kesáánimba nóin-kanaarara áí'a é'ánkaraiyo súwasa miwí sésa fénáimba wááwái áúiyamo kaimbá é'ánkaraiye suwaná ⁵³ afowámá imáyáa éna séna minkánáá enáánimba asófawiyemo siyáimba érai'a siyáiyé súwasa wení akúmpákén-kwáási seyaafá'á Ísun-aaisafesa timankúnkúmba uráawe. ⁵⁴ Yúndiyaa-aempakemba Káriri-aempa'a koména moóráma kawé-kísáú-wáámé'á uréna minká'á miníyámpóígómbá asófankowasa wení akúmbá timankúnkúmba uráawe.

5

Nonkwaaúmpá'á Ísu moóráwigombo asófankarain-ai.

¹ Ánaaemba Yúndaq-waasi áamáantafesa tanómba kaumakónka'a Ísu Yérúsaremu-naopa'a kurái. ² Yérúsaremu-naokoni óntan-kusaifa'a ontamá wéromba áwí'a sipisípigoni ontamá miwání ewaa'á nonkwaaúnkón-áwí'a Pétésíta-nonkwaaumba wérowana ³ mindónkón-áwáífa'a wááu-namba séfataase-namba wérowasa mindáúmpátá tí'o ún-kwaasisomba tuwímbai túgafitan-kwaasisone tíyayaambo kararón-kwaasisone mésa nonkómó úwaaauwaamo índa amu'makówana ⁴ moórá-mora-kanaa wiyómpakewi nompímbá kumúwana nonkó úwaaauwa úwana aifa'ó nompímbó kumúwaimba áí'a é'ánkaraiye. ⁵ Tí'o ún-kwaasisompimba

moóráwigo ména ayáátáaka'a 38 aatai áí'a ún-
kwaasi mérowana ⁶ Ísu awánéna ayáátáaka'a
áí'a wéiye-imayaa éna áísai ena séna embá
asófendasafena wéankaiyo súwana ⁷ we séna
nonkómó úwaaúwaamo índara'o sí'maenamó
nompímbó sinkáíndawi ímba méraiye. Kemá
kumónae'o úndanifo moóráwigo kembá
kúwáákéna nompímbá aifa'á kúmísana kesí'a
úwoi wéraiye súwana ⁸ Ísu séna íyáfasinaao. Ení
tuwaai'á maimaé waaó súwana ⁹ minúwóiyáán-
úmai áí'a é'ankowana wení tuwaai'á maimaéna
kuráiyé.

Yúndaa-waasi áamáán-aaimo ísón-kanaara'a
miyá úwasa ¹⁰ Yúndaa-kawaa-waasi asófankon-
kwaasisafesa sésa káfé'a saagaan-kánáá isa ení
tuwaai'á maimaé wégonda aaraamá makáawe
suwaná ¹¹ we séna asófasinkaraiwai séna ení
tuwaai'á maimaé waaó siyáiyé súwasa ¹² miwí
áísai esa sésa ení tuwaai'á maimaé waaómó
siyáiwai nááwa'iyó suwaná ¹³ sáwífa'-waasifimba
Ísu áwiyokuwana póna asófankowi séna áwí'a ímbo
isáúnda-waasin-iyé siyáiyé.

¹⁴ Simásuwena ánaaemba óraa'-amaan-
daumpa'a iyúwana Ísu ayaafái úmai awánéna
séna áí'a é'ánkaraimba po sáwíyamba sínkáífo
sé sáwí-imayaa aneka'á ímba uwó súwana
¹⁵ iséna Yúndaa-kawaa-waasi kosimátiména séna
asófasinkaraiwai Ísun-iyé súwasa ¹⁶ Yúndaa-
waasi áamáán-aaimo ísón-kanaara'a Ísu
asófankarontafesa Yúndaa-kawaa-waasi Ísumba
sáwí'a uwánkámae iyúwana ¹⁷ Ísu séna kesifo

aasiyaasi-kánáá kísau wémaimba pó'a miyaráán-úmai kísau maénaumne súwasa ¹⁸ saagon-kánáará'á asófankarontafenawara Maníkó kesifomán-iyemo siyóntafenawara'a pósa Yúndaa-kawaa-waasi sésa tufuwónae símasima'a umbá Maníkó kesifomán-iyemo siyónten-úmai Maníkóe kesé'a mimbórái'a úmai mérauye siyóntafesa Yúndaa-kawaa-waasi sésa tufuwónae siyáawe.

Afowán-ááimo Ísumo siyáin-aai.

¹⁹ Suwaná Ísu simátimena séna érai'a simátime'a sune. Ááninko pó'a ímba kesí imáyáfinkemba únda kesifomó imbá awáné'a miyá wéune. Kesifomó intembá ááninko wéune. ²⁰ Kesifo ááninkomba arumbá siména seyaafá-tántáá'ó wéimba wéaraasimiye. Íyáákainda-kisaumo aráásimina'a minkísáú máéna'a táátafe'a ónááwe. ²¹ Kesifomá pukáampinkembo iyáfasintinkaintemba ááninko kesí imáyáfinkemba iyáfasintinkanae'a wéune. ²² Kesifo séna ímba aafimbá maitinkánaumpo aafimbó maitinkáinda-kisau kesááninkomba ámakaumne siyáíye. ²³ Aafimbó maitinkáanda-kisau símakaimba pósa kesifon-áwí'ó mósá maráántemba ááninko súwí'a mósá maránááwe. Kesúwí'ó ímbo mósá maráiyawimo ésa kesifo si'mákaiwain-awi'wara'a ímba mósá maránááwe.

²⁴ Érai'a simátime'a sune. Kesááimo isésamo érai'a ai'mákaiwai Maníkómá iyémó síyawí é'a áwáuma ómbaresa aúí'a úmai maé'mae'a owe. Waási méraawini áwáuma Maníkóní némpa'ó maé'ómbanifo Maníkóní ewaa'á taméraamba

pó'a ímba aaifimbá maitinkánaumne. ²⁵ Érai'a simátimé'a sune. Moórá-kanaa tínsa pukáiyankwaasi Maníkón-ááninko-saai isánááwe. Isáiyawi iyáfasinesa maé'mae'a ónááwe. ²⁶ Kesifomá waásimo méraawini áwáun-iyé. Fasi'aémbá siména séna miyámó úndantemba waásimo méraawini áwáuma óne siyáiyé. ²⁷ Kemá wiyómpakemba waási úranko kumpaapé uráundawi únana póna kesifo kentáféna séna aaifimbó maitínkénda-kisau amúne siyáiyé. ²⁸ Minááísáféna ímba táá'a íno. Moórá-kanaamo tinda utaráan-kwaasi seyaafá'á kesáái isésa ²⁹ utarémpinkemba iyáfasinanaawe. Kawe'ó uréwimo iyáfasinesa aúí'a úmai maé'mae'a ónááfo sáwí'lo uréwimo iyáfasinaiya'a aaifimbá maitinkánaumne. Minááísáféna ímba táá'a íno Ísu siyáiyé.

Ísu wení áwáumo siyáin-aii.

³⁰ Ísu simátiména séna ímba kesí imáyáafinkemba wéumpo si'mákaiwai simásímakaintemba miyá wéune. Ímba kesí imáyáafinkembo ondasáfé'a arupíse úmai aaifimbá maitinkánaumpo kesifo simásímakainten-úmai aaifimbá maitinkánaumne. ³¹ Kemó kesáfé'lo súndaraka karo'é sewaisinó. ³² Moóráwigowara'lo kentáfénamo simbá érai'a wésiye. ³³ Kembiwí tuwímbai ti'márówasa Yóni nombó maitínkáiwaimba koáisai uwaná Yóni kentáféna séna érai'-waasin-iyé. Kosimátiméro siyáiyé. ³⁴ Kesí áwáumo síyantafe'a ímba óraa'-imayaa úndanifo Yóni kentáfénamo siyáin-aaisafe'a

érai'e síya'a sáwí'o úmaimo méraampinkemba kawel'-ámpá'á métinkanae-imayaa wée'a mináái simátimune. ³⁵ Ómbó aampa'ó kúra'mae konten-úmai Yóni kentí aampa'ó kúratinkowa'a káríka'a aamoí uráawe. ³⁶ Moórá-tantaako Yóni kentáféna siyáin-aaigomba iyáákaraiye. Kesifomó simásímakain-kisau wémaunana minkísáúgó kesí áwáuma wépaape-iyé. Kesifomó siménamo si'mákain-kisau wémaunasa kesí áwáuma wéawanaawe. Mintántáákó Yóni kentáfénamo siyáin-aaigomba iyáákaraiye. ³⁷ Kesifo si'mákaiwai wewará'á kentáféna simbánifo wenáái ísámai ímba kawel'á é'a wenane'á ímba awánaraawe. ³⁸ Si'marówa'ó kunkáundasafe'a ímba timankúnkúmba ombá póna Maníkón-aaí ímba tirumpimbá wéraiye. ³⁹ Kembiwí sé'a aúí'a úmai maé'mae'a ónaumne sé'a Maníkón-aaí aúfáifímba toráumai awánaawana wéowe. Mináúfáifímba kesí áwáuma agaimárówa'anifo ímba kawel'-úmai ísaraawe. ⁴⁰ Kawel'ó úmaimo isé'o kempá'ó tenkaka aúí'a úmai maé'mae'a owaisinó.

⁴¹ Waási kesúwí'a óraa'a uwásinkanaawe-imayaa ímba wéune. ⁴² Maníkómbó ímbo tirumbó áménka'a wétuwanumne. ⁴³ Kesifomá simásímakaintafe'a kunkáundanifo ímba kawel'á wéuwásinkaawe. Énifo moóráwigombo kesifomó ímbo simámakaindawimo tína'ó é'a kawel'á uwánkanaawe. ⁴⁴ Kembiwí sé'a waási kentáá súwí'a óraa'a uwásinkanaawe sé'a pó'a kesáái ímba érai'e wésewe. Maníkómá kentáá súwí'a óraa'a uwásinkainiye senkaka kentáfé'a érai'e sewaisinó. ⁴⁵ Kesifon-aúranka'a ímba aafímbá maitinkánaumpo Mósesé naaófá'ó amáán-aaimo

agaimakáiwai aaifimbá maitinkáíniye. Mósesse súwa'nai iyémó sewímó éna wemá aaifimbá maitinkáíniye. ⁴⁶ Mósesse kesáái agaimakáimba pó'a Mósesen-aaisafe'o timankúnkúmba onkaka kesááisafe'a timankúnkúmba owisinó. ⁴⁷ Mósesemo agaimakáin-aaisafe'a ímba érai'e sembá pó'a kesááisafe'a ímba érai'e sewé Ísu siyáíye.

6

Ísu sáwífa'-waasi tómbó tímakain-aaí.

Mátíyu 14:13-21, Mááka 6:30-44, Rúku 9:10-17

¹⁻⁴ Naaófá'á Maníkó Yúndaa-waasi tíyótaimo í-tánón-kánáá ampáámbá úwana Káríri-waaukoni menáípa'á Ísu nompín-táómpimba wéna minkwaaúnkóní moórá-awi'a Táípíriyasi nompá'á kúmba tí'o ún-kwaasisomba asófatinkowasa awánésa pósa wenánaaemba arááiwáúwasa Ísuwe wení kísau-waasiye nompín-táómpinkemba marapá'á kumésa omápa'a imérowasa ⁵⁻⁶ sáwífa'-waasi Ísumpa'a iyúwana tuwánéna imáyáa éna séna ánaaemba miyá ónaumpo aifa'á Fírípimba áísai úmai isánae séna áísai éna séna nááfakena tómbá méyámba'maiya tíménara nánaao súwana ⁷ Fírípi séna sáwífa'-ontankakemba 200 kinaaraken-tomba méyámba'maisa tímúnasasa naawaisinó súwana ⁸ moórá-kisau-waasigo Sáímoni Pítaan-áfákon-awi'a Énduru ⁹ séna moórá-iyampoigo séfataase-tonkwara kae'-mófáá'wárá'á makáifo sáwífa'-waasi méraawe súwana ¹⁰ Ísu wení kísau-waasisafena séna mara'á méraaro

simátíméro súwasa simátímúwasa mara'á mérowana minkwáásísómbá sáwífa'a 5,000 waaima mérowana ¹¹ Ísu mintómbá maisoréna Maníkóntáféna súwiyo simásuwena tómbá tafántafan-úmai wení kísau-waasi tímúwasa miwí tímúwana tómbó nontenkáán-úmai mófáá'a miyáumai nowaná tímú'a fówasa miwítí imáyáagomo úni'a uwaná ¹² wení kísau-waasisafena séna mintón-ayai ímba úwoifa'a túwáaro súwasa ¹³ séfataase-tompinkemba nésamo túwón-ayaisomba sísamaifakemba kae'á kumbaimái-unampimba fáítuwana ówitowasa ¹⁴ Ísumo úmba awánésa sésa Maníkón-aaimo simátímíwai íntaamo awánáúnda-waame'a isatá awánáúmne sésa amu'maráúndawin-iye sésa ¹⁵ kentáásí kawáá-íta íniyemo sumbá Ísu miwí tirumpimbó un-ímáyáá iséna ímba miyá ónaunasa sewé séna tiyuwéna omápa'a iyáiyé.

Ísu non-afófora'o kuráin-aai.

Mátíyu 14:22-23, Mááka 6:45-52

¹⁶ Ísu omápa'a imérowasa fenómpinka'a wení kísau-waasi nonkwaaúnkóní áwáífa'a kumésa ¹⁷ Kápaneamufa'a kónae sésa nompín-táómpimba iyátesa kuwaná Ísu ímba túwana nó'waamba fénkúwana ¹⁸ óraa-fiyunda toréna nonkó tufántááfan-úwasa ¹⁹ taántámbá nombá tuwíntámaesa ayáátááka'a kuwaná Ísu non-afófora'a maréna nompín-táónkoni ewaa'á túwasa awánésa táátafesa uwaná ²⁰ Ísu séna kemá úmpo ímba táátafe oro. Aáno'a méraaro súwasa ²¹ aamoí ésa sésa nompín-táómpimba

íyátao suwaná minúwóiyáámbá nompín-táonko nonáwáífa'a kúpa'a kuráíye.

Ísumba ayaafáí uráan-aaí.

²² Aafáyáama menáípa'ó koméron-kwaasi sésa fénáimba nompín-táomba kimbora wéraisana Ísu ímba mimpímbá wisasá wení kísau-waasi miwí aantemba kuráafo Ísu nááfara méraiyo siyáawe. ²³ Tuwímbai-waasi nompín-táómpimba Táípiriyasifakemba tóso ésa fénáínkaambo Ísumo Maníkóntáfénamo súwiyo súwasamo waásisombo tómbó néwiyopa'a tésa ²⁴ Ísuwe wení kísau-waasiye ímba mérontafesa

tiyaafáí ónae sésa mindómpín-táómpimba íyátesa Kápaneamufa'a kuráawe.

Ísu maé'mae'o íyan-tomba únemo siyáin-aaí.

²⁵ Kápaneamu-naopa'o kumbá Ísumba awánésa sésa kesí óraakoo emá nóin-kanaawa maafá'á tiyáano suwaná ²⁶ Ísu séna ísáaro. Ímba kawé'-wáámé'ó aráátimundasafe'a wésiyaafai-oyo tómbó naráantafe'a wésiyaafai-owe. ²⁷ Tómbó ímbo aasiyaasimó waé'wae'o índá-tontafe'o é'a ímba kísau maé'a waásimo aasiyaasimó maé'mae'o íyan-tontafe'o é'a kísau máéro. Mintómbó tíménda kemá waási úranko mintómbá tíménaumne. Maníkó kesifomá kentáféna séna aamoí uwánkaumne. Kesí kísau mauwó simbá pó'a mintómbá tíménaumne súwasa ²⁸ áisai esa sésa nóraumaísaawa Maníkóni kísau maénaumno suwaná ²⁹ Ísu séna kentáfé'o sé'lo érai'a Maníkó ai'mákaisana kunkáiwai iyémó sembá mindá Maníkóni kísau maé'a sewé súwasa

³⁰ nórán-kwaamera'ini ímbo awánáúnda-waame'lo inataámó éta awánéta séta érai'a Maníkó embá ailmáráísama kunkáandawi ónesa sénaumne, Nóin-kisau-waamera ínono sésa ³¹ kentáá síwá'ná máásai-marafa'a mésa wiyómpaken-tonkon-awi'a máána-tomba né'ómbanifo emó uráandawimo éna ímba mindá iyáákaraiye. Naaófá'á Maníkón-aai aúfáifimba agaimaréna séna wiyómpaken-tomba timúwasa naráawe agaimaréna siyáiyé suwaná ³² Ísu séna ísáaro. Mósesemo tímakain-tomba ímba wiyómpaken-tomban-ifo kesifomá wiyómpaken-tomba kawetómbá wétimiye. ³³ Wiyómpakembo marapá'ó kunkáiwai wemá Maníkómó tímín-tomban-iyé. Wentáfé'lo wée'a maé'mae'a ónááwe súwasa ³⁴ miwí sésa sénda-tomba aasiyaasi-kánáá simiyó suwaná ³⁵ Ísu séna kemá aasiyaasí maé'mae'lo íyan-tomba úne. Kempá'ó wétiyawí ímba tááima táíniye. Kenká'ó timankúnkúmbó wétiyawí ímba nontáféna tinkáíniye. ³⁶ É'a simátímakaumne. Kesí kísau-waame'a awánaambanifo kesááisafe'a ímba érai'e sésa ímba kenká'á timankúnkúmba wéowe. ³⁷ Énifo kesifomó símín-kwaasimo é'a kempá'á ténááwe. Kempá'ó tíyan-kwaasisafe'lo é'a ímba kóro sénaumne. ³⁸ Kesí imáyáamo arááíwáéndasafe'a wiyómpakemba ímba kunkáumpo si'mákaiwaini imáyáamo arááíwáéndasafe'a kunkáumne. ³⁹ Si'mákaiwai simásimena séna amúnda-waasi sáwí-ampa'a arááíwáéfo sé kawáánuwo. Ánaaen-kanaa pukémpinkemba iyáfasintinkaano. ⁴⁰ Kesifomá simásimena séna kesááninkoo embá awánésa sésa Maníkón-ááninkoman-iyemo siyawí aúí'a úmai maé'mae'a ónááwe siyáiyé. Ánaaen-kanaama

pukémpinkemba íyáfasintinkanaumne Ísu siyáiyē.

⁴¹ Kemá wíyómpaken-tomba úne Ísu súntafesa Yúndaa-oraa'-waasi tirunkó sáwí'a úwasa ⁴² miwí sésa wemá Ísuma Yósepin-ááninkoman-iyē. Anófoi étaamo tuwánáúndanifo nóra sénawa wíyómpakemba kunkáumne wésiyo suwaná ⁴³ Ísu simátimena séna ímba miyá mósimesin-oro séna ⁴⁴ kesópa'a ímba úwoima ténááfo kesifo kembá si'mákaiwaima táántainq'a kesópa'a tíya'a ánaaen-kanaama pukémpinkemba íyáfasintinkanaumne. ⁴⁵ Mindásafesa naaófá'á Maníkón-aaimo simátímakowi agaimarésa sésa Maníkó seyaafá'-wáásí símai aráátiminiye siyáawe. Kesifon-aaimo ísámai kawē'ó iyawi kesópa'a ténááwe. ⁴⁶ Kesifombá ímba awánaraafo kemá Maníkónópakemba kunkáundawi keyááma kesifombá awánaraumpo kesifon-aaimo ísámai kawē'ó iyawi kesópa'a ténááwe. ⁴⁷ Éraj'a simátime'a sune. Kesááisafesa éraj'e sésa kenká'á tímankúnkúmbo iyawi áwáuma ómbaresa aúí'a úmai maé'mae'a wéowe. ⁴⁸ Kemá maé'mae'o íyan-tomba úne. ⁴⁹ Kentíwá'náma máásai-marafa'a mésa máána-tomba némesa úwoi putaráawe. ⁵⁰ Énifo wíyómpaken-tomba miyán-tómbó náiyawima úwoi maé'mae'a ónááwe. ⁵¹ Kemá wíyómpaken-tomba maé'mae'o íyan-tomba úne. Mintómbó nésamo ésa aasiyaasí maé'mae'a ónááwe. Kesúma tímúnq'o naantafé'a pó'a aasiyaasí maé'mae'a ónááwe Ísu siyáiyē.

⁵² Ísu súwasa Yúndaa-oraa'-waasi tirunkó sáwí'a úwasa keáímbá sésa nóra sénawa miwá

wenáúma simínataawa nánaumno suwaná ⁵³ Ísu simátimena séna érai'a sune. Kemá waási úranko pó'a kesúmo ímbo né'o kesí naaemó ímbo né'o é'a ímba maé'mae'a ónááwe. ⁵⁴ Énifo kesúwe kesí naaewémó naawí áwáuma ómbaresa aúí'a úmai maé'mae'a ombá pó'a ánaaen-kanaama pukémpinkemba iyáfasintinkanaumne. ⁵⁵ Kesúma kawetómbán-ye. Kesí naaemá kawel-nómbán-ye. ⁵⁶ Kesúwe kesí naaewémó naawí kesé'a kááisamai méraawa'a kemá miwísé'a kááisamai méraumne. ⁵⁷ Kesifo si'mákaiwai aasiyaasi maé'mae'a iwái isa'á pó'a kewará'á aasiyaasi maé'mae'a wéune. Kemá maé'mae'a úndasafe'a pó'a kesúmo newí aasiyaasi maé'mae'a ónááwe. ⁵⁸ Kentíwá'ná tómbá némesa úwoi putaráawe. Kemó súnda-tomba wiyómpaken-tomba ímba miyán-tómbán-ye. Kemó súnda-tomba mintómbó newí aasiyaasi maé'mae'a ónááwe Ísu miyámá ⁵⁹ Kápaneamu-naopa'a amáán-daumpa'a simátimakaiye.

⁶⁰⁻⁶¹ Ísu simátimuwaşa wembó arááiwaún-kwaasi tirunkó sáwí'a úwasa imáyáa ésa sésa wemó sin-ááígó ínta sínkáín-aai póna umbai wétaiye suwaná Ísu arumpin-imáyáá éna simátimena séna minááisáfé'a wégaoraawe. ⁶² Kemó wiyómpaken-waasi úrankomo kumpaapé uráundawimo kunuweré'o iyóna'o suwáné'o é'a nóran-imayaawa ónaao. ⁶³ Waásiti fasi'aénkó ímba túwa'nai ínifo Maníkóní amútankoni fasi'aénkó túwa'nai ina'a aúí'a úmai maé'mae'a ónááwe. Miyámó intembá kemó súnda-aai mindá amútankon-aai aúí'a úmai maé'mae'o íyan-aain-

ifo ⁶⁴ tuwímbai kentáfé'a sé'a karo'á siyé wésewe Ísu súmba Ísu karo'á siyé mó sun-kwáásiyé wení pintaru'ó índawiwara'a naaófá'á ísaronka'a póna séna tuwímbai kentáfé'a sé'a karo'á siyé wésewe Ísu simátimena ⁶⁵ séna mindásafe'a é'a simátime'a sune. Kempá'á ímba úwoi ténááfo kesifomó táántaina'o é'a ténááwe simátímakaiye.

⁶⁶ Ísu simátimuwasa wembó arááiwaáun-kwaasisomba Ísumba ifá'auwesa wesé'a ímba wénuwana ⁶⁷ Ísu wení kísau-waasi sísamaifakemba kae'á kumbaimái-waasisafena tísai ena séna kewárará kembá siyuwaaó séna tísai úwana ⁶⁸ Sáimoni Pítáa séna óraakoo kesáá nááfataawa kónaunawa sénó. Enááigo aúí'a uwátinkainasa aasiyaasí maé'mae'a ónááwe wésendawi óne. ⁶⁹ Káfé'a entáféta simankúnkumba éta séta Maníkómpákembá kawekó ónesa wésune súwana ⁷⁰ Ísu simátimena séna kemá sísamaifakemba kae'á kumbaimái-waasimo kemparí'a uráundanifo kempínkembá moórá sáwí-waasigo paápé íníye súmba ⁷¹ Sáimoni-Ísakeriotin-ááninkon-awi'a Yúndasintafena séna Yúndasi wení kísau-waasi sísamaifakemba kae'á kumbaimái-waasifinkemba Ísuni pintaru'á maíndawin-íye. Wentáféna mináái siyáíye.

7

Ísun-áfárawaisai-taai.

¹ Minkákembá Yúndiyaa-aempaken-kwaasi Ísumba tufuwónae suntáféna Ísu Yúndiyaa-aempa'a ímba númba Káríri-aempa'a wénuwana

2 Yúndaa-waasimo wááu-nambo ésamo tanómbó kaúfún-kanaa ampáámbá úwasa
 3 Ísun-áfárawaisai karaánaá'a ankésa sésa maanáémpá'á tuwéma Yúndiyaa-aempa'a waásimo túwaandu iyapa'a ení kísau komáínasa pósa ení waási ení kawé-kísáú awánaaro.
 4 Seyaafá'-wáási suwánáiwae síyawí ímba aúpá'á kísau maenááfo seyaafá'-wáási túranka'a kísau komauwó sésa
 5 Ísun-áfárawaisai wentáfésa ímba imáyáa ésa sésa Maníkómpákémbá kunkáiyé sumbá mináái simámúwana
 6 Ísu simátimena séna seyaafá'nánká kesí áwáumo suwánáíyan-kanaa ímba tiyáifo kembiwí úwoi wíyasa tuwánésa
 7 marapá'-wáási kembá ímba aaisambá tíkaafo miwímó on-áwáúsáfé'o súnadasafesa kembá aaisambá síkaawe.
 8 Tanómbó opa'á ke koró. Seyaafá'nánká kesí áwáumo suwánáíyan-kanaa ímba tiyáifo káfé'a ímba tanómbó opa'á kúmbo kemá koró séna
 9 Káríri-aempa'a méraiye.

Ísu Yérúsaremufa'o kuráin-aai.

10 Ísu mérowasa áfárawaisai tanómbó upa'á kuwaná ánaaemba wemá aúpá'á kúwasa
 11 Yúndaa-oraa'-waasi Ísumba ayaafái ésa sésa nááfara méraiyo sésa tísai uwasá
 12 Ísuntafesa úwoi-waasi sáwífa'-aai sésa tuwímbai sésa kawé'-wáásín-iye suwasá tuwímbai sésa ímbanifo karo'-wáásín-iye sésa
 13 Yúndaa-oraa'-waasi sáwí'a uwásínkáafo sésa ímba afora'á sumbá umémpa'a tukáawe.

14 Yúndaa-waasimo wááu-nambo úmakesamo tanómbó kaúfún-kanaa séfasefa úwana

afufuntan-kánáá Ísu óraa'-amaan-daumpa'a iména wenáái simátimuwasa ¹⁵ Yúndaa-oraal-waasi isésa táátafesa ésa tóipimba tiyáamba faafésa sésa ámáán-aaimo uwáitái'-opa'á ímba koména ísaraimbanifo nááfakena ísaraiyo suwaná ¹⁶ Ísu minímáyáámó umbá iséna séna kesí imáyáafinkemba ímba simátimumpo Maníkó si'mákaiwaini imáyáafinkemba simátimune. ¹⁷ Kembiwí imáyáama é'a sé'a nááfaken-aaiya simásímakaiyo. Wení imáyáafinkena'i Maníkóní imáyáafinkena'iyo-imayaa wéowe. Maníkómó siyáintemba ónaemo siyawi miwímó ésa simátimunda-aigoni áwáuma isánáawe. ¹⁸ Kentí imáyáafinken-aaimo siyawi kesúwí'a mósá maráiwae sésa kentí imáyáafinkemba wésefo ti'mákaiwain-awi'a mósá maránae siyawi ímba

karo'á sembá érai'-aai wésewe. ¹⁹ Mósese ámáamba simátimakombanifo ímba ísámai kawe'á uré'le sembá sínkamonae wésewe súwasa ²⁰ úwoi-waasisomba sésa ímba tufuwónae-imayaasa wéumpo enarumpimbá sáwí-amutamba méraisa miyán-áái séne suwaná ²¹ Ísu séna ámáán-aai ísáán-kanaara'a ímba awánaraan-kwaame'a uráunda pó'a kemá sáwífa'-imayaan-owe. ²² Kentíwá'nárakemba sésa iyámpói matínkaraawasa afakaumboé-no'waamba waésa túma káramai araénáemba ónáawe suwaná ánaaemba Mósese mináái agaimakómba pósa tuwímbai-kanaa ámáán-aai ísáán-kanaara'a miyá wéowe. ²³ Móseseeni ámáamba ímba taráiyamba pó'a saagaan-kánáárálá miyán-kísáú iyámpói túra'a wéowe. Énifo saagaan-

kánáará'á moóráwigomba asófankaraunda pó'a kísau maénafo sé'a aaisambá wésiyowe. ²⁴ Ímba awánéraase aaisáfé'a ímba simátínkáaro. Érai'a awánáíyan-aaisafe'a simátínkáaro Ísu siyáíye.

²⁵ Ísu simátimuwasa tuwímbai Yérúsaremu-naopaken-kwaasi sésa minkwáásísáfésawa tufuwónae wéseo sésa ²⁶ wemá afora'á wenáái simátímísa'anifo ímba aaifimbá maiyánkaraawe. Óraa'-waasisomba sésawa wemá Maníkómó iyáfasinankaraiwai Káráísitin-iyé miyáwá wése ina wéseo. ²⁷ Maankwáásígóní naaópa'a awánáúndanifo Maníkómó iyáfasinankaraiwaini naaópa'a ímbo awánáúndafakemba tíniye siyáawe.

²⁸ Minkákémbá Ísu óraa'-amaan-daumpa'a simátimena séna kembá éra suwánéra kesi máápa'a éra awánéra miyáwá uráao. Ímba kesí imáyáafinkemba kunkáumpo moóráwigo si'maráísa'a kunkáumne. Wemá éraite'lo siwáín-iyé. Wembá ímba awánaraafo ²⁹ kemá é'a awánáúndawi si'mákaisa'a wempákémbá kunkáumne súwasa ³⁰ minááímó súnkakemba wembá ta'ótoranae sésa umbánifo wení kanaamá ímba tiyóntafesa ímba ta'ótorowasa

³¹ úwoi-waasifinkemba tuwímbai sésa Maníkómó iyáfasinankaraiwaimo tindara'a wení kísau-waameko seyaafá-kísáúgombá iyáákainiye-imayaa wéeta Ísuni kísaugo miyán-kísáúgó póna Ísu Maníkómó iyáfasinankaraiwain-iyé wésune siyáawe.

Ísumba kota'ótoraro sésamo ti'mákaan-ai.

32 Úwoi-waasisomba mináái sumbá áamáan-kawaa-waasi isésa miwiyé óraa'-amaan-kisau-waasiye

i-wáásísáfésa sésa Ísumba kota'ótoraaro sésa ti'márówasa kuwaná 33 Ísu séna kárika'a kembiwisé'a mé'a si'mákaiwaimpa'a iyóna'a 34 siyaafái uwááe'a ímba suwáné'a iméraandafa'a ímba kanaa'a iyónááwe súwasa 35 Yúndaa-oraal-waasi keáímbá sésa nááfara wíndasafenawa siyómpo ayaafái uwááeta ínta awánánaumne. Kíríki-aempara Yúndaa-waasimo méraapara wénawa wenáái simátiminiyo sésa 36 wemá séna siyaafái uwááe'o é'a ímba suwáné'a iméraandafa'a ímba iyónááwemo simbá minááígóni áwáuma ínta ísaraumne siyáawe.

Maé'mae'o íyan-donkon-aii.

37 Yúndaa-waasi wááu-nambo úmakesamo tanómbó kaúfún-kanaara'a tai'ón-kanaa óraa-kanaa úwana minkánáará'á Ísu iyáfasinena óraaka séna nontáfénamo tinkáíndawi kempákémbá tamandaaró. 38 Maníkón-aii aúfáífimba agaimaréna siyáintemba nonaumpinkémbó iyáúsenamo intenkáámbá kesááisafesa timankúnkúmbo iyawi tirumpinkémbá nonaumpinkémbó intembá íniye Ísu súmba 39 Maníkóni ámútankontafena siyáíye. Ísu ímba wiyómpa'o kunuwékáintafena Maníkóni ámútanko ímba kunkáíye. Ísu imáyáa éna séna kemá púwóndafinkemba iyáfasine'o kesifompá'ó iyé'a Maníkóni ámútankomba ai'maráanana kuména kesááisafesa timankúnkúmbo iyawi

tirumpimbá kumbéiniye-imayaa éna Ísu mináái simátímakaiye.

Ísuntafesa imáyáa tuwínkaa'o uráan-aaí.

⁴⁰ Ísumo simátimumba waásisomba isésa tuwímbai sésa érai'a wemá Maníkón-aaímo simátímíwain-iye suwasá ⁴¹ tuwímbai sésa wemá Maníkómó iyáfasinankaraiwai wéamu'maraundawin-iye suwasá tuwímbai sésa Maníkómó iyáfasinankaraiwai ímba Kárírifakemba paápé íniye. ⁴² Naaófá'á Maníkón-aaí aúfáífimba agaimaréna séna Maníkómó iyáfasinankaraiwai Téfítin-andafakemba Téfítini naaópa'a Pétaremufa'a ma'ankáiniye agaimaréna siyáiyé sésa umbá ⁴³ Ísuntafesa imáyáa tuwínkaa'a ésa ⁴⁴ tuwímbai sésa ta'ótoranae sumbánifo ímba Ísumba ta'ótokaawe.

⁴⁵ Ímba ta'ótoresá i-wáásí óraa'-amaan-kisau-waasifa'le ámaán-kawaa-waasifa'le kouwérówaša nóra séra ímba ta'óto'mai áí'mae'a téo suwasá ⁴⁶ i-wáásí sésa wenááigo seyaafá'-wáásí tááigomba iyáákaraiye suwasá ⁴⁷ ámaán-kawaa-waasi tísai esa sésa kenkwárará karo'á simátínkáísara wéseo. ⁴⁸ Óraa'-waasiye kesáá ámaán-kawaa-waasisaawe ímba érai'a wiyómpakemba kunkáiyesa wésumpo kewará'á miyá seró. ⁴⁹ Úwoi-waasi aantemba érai'le wésewe. Miwí Móseseni ámaámba ímba wéisaamba póna Maníkó tínkaminiye suwaná ⁵⁰ ámaán-kawaa-waasifinkemba moóráwígon-awí'a Níkótímási ááéma Ísumpa'a iyáiwai simátiména séna ⁵¹ kentáásí ámaánko séna ímba úwoi sé'a sáwí'a uráiyé síyamba

wenáái ísare'a wení kísau awáné'a aaifimbá maénkáaro kentáásí áamáánko siyáiyé súwasa⁵² Níkótímásimba karaánáá'a ankésa sésa Kárírifakewimba arááíwaino. Maníkón-aaí aúfáífimba toráumai awánamái kawel'á uréo. Maníkón-aaí simátímíwai ímba Kárírifakewin-ifo wemá ímba Maníkón-aaí simátímíwain-iyé sésa⁵³ kentí naaó'-nao'a wété uwaná Ísu Órífi-ompa'a iyáiyé.

8

Moórá-ininko fí'on-kwaasise'o nín-aaí.

¹ Órífi-omapa'a Ísu iména ² aafáyáara'a kuména óraa'-amaan-daumpa'a imérowasa waásisomba wempá'á túwaandu uwaná mara'á ména wenáái simátimuwasa ³ áamáambo sun-kwáásíyé áamáán-kawaa-waasiye aaregómbá áí'maesa minínínkó fí'on-kwaasise'o nímba pósa áí'mai seyaafá'-wáásítí túranka'a ankésa ⁴ Ísuntafesa sésa óraakoo minínímbá fí'on-kwaasise'a nísata awánéta ta'óto'maeta áí'maeta túne. ⁵ Áamáán-aufaifimba Mósesé agaimaréna séna miyámó índawimba óntantamba tufúwónanasa puwíníye agaimaréna siyáiyé. Nóran-imayaawa óno sésa ⁶ Ísumba ma'mái awánánae sésa miyá senanasá paapé ínata wembá aaifimbá maiyankánae sésa suwaná Ísu kífaena ayáánaufitamba marará'á aúfái agaimarówasa ⁷ áísai aisai uwaná íyáfasinena simátiména séna ímbo aoisaambó uráíndawi aifarí'ena óntamba maiyé tufuwó simátiména ⁸ aneka'á kífaena ayáánaufitamba marará'á aúfái agaimarówasa ⁹ isésa moórá-mora-waasi kúwákárúwasowana

óraq'-waasi aifa'á kumúwasa miwán-ánaemba arááiwa'maesa kúmúwana minínkó aantemba Ísuwe'a mérowana ¹⁰ iyáfasinena áisai ena séna nááfara seyaafá'á méraao. Seyaafá'nánká ina aafimbá maenkánaao súwana ¹¹ séna ewé ímba aafimbá maisínkááwe súwana we séna kewará'á ímba aafimbá maiyankáúna kómpo aneka'á ímba aoisaambá
uwó Ísu siyáíye.

*Waási sáma kátínkáandawi únemo Ísu siyáin-
aai.*

¹² Aneka'á Ísu wenáái simátimena séna waási sámo kátínkáandawi úne. Kembó sirááiwaiyawí ímba kumeu'á ínifo sáma kátínkaina'a maé'mae'a ónááwe súwasa ¹³ amáán-kawaa-waasi sésa eyáárika'a ení áwáuma séndamanifo ímba érai'a wésene suwaná ¹⁴ Ísu séna ímbanifo kesááigoni áwáuma érai'a sune. É'a awánáúndafakemba kunkáundasafe'a é'a awánáúndafa'a iyóna pó'a kemó sún-da-aai érai'a sune. Kesí áwáuma ímba suwánaraawe. ¹⁵ Marapá'-wáási kentí imáyáafinkemba aaimá maisínkááfo kemá ímba aaimá wémaitinkaumne. ¹⁶ Kemó aaimó maitínkáúndaraka arupíse úsino. Ímba ke aantemba aafimbá maitínkánaumpo kesé kesifoé'a aafínkáí maitínkáyauye. Miyáumai kemó aaimó maitínkáúndaraka arupíse úsino. ¹⁷ Kentí amáán-aufaiimba agaimaréna séna kae'-wáásíyái moórá-aaimo séyambo ékai mináái érai'a wéseye agaimaréna siyáíye. ¹⁸ Miyáumai kemá kesáfé'a simátimunana kesifoé kesé'a mimbórá-áái wésimatimuyamba póna érai'-aain-
iye súwasa ¹⁹ enafomá nááfara méráíyo áisai esa

suwaná séna kesí áwáumo ímbo suwánaantafe'a kesifombá ímba awánaraawe. Kesí áwáumo suwánaankakaa kesifombá awánaawaisino Ísu súmba ²⁰ óraa'-amaan-daumpa'a óntambo túwón-daumpa'a mináái simátimuwasa ta'ótoranae sésa uwááesa wení kanaamá ímba tiyóntafesa ímba ta'ótokaawe.

²¹ Minkákémbá Ísu simátimena séna tiyuwé'o iyóna'a siyaafái uwááe'a ímba suwánanááwe. Puwíyamba kentí sáwí-imayaa wéraina'a puwónááwe. Íyóndafa'a ímba kanaa'á iyónááwe súwasa ²² Yúndaa-oraal-waasi sésa wemó séna iyóndafa'a ímba kanaa'á iyónááwe simbá póna weyáárikara puwíndasafenawa síyó suwaná ²³ Ísu séna kembiwí maankákén-kwáásín-oyo kemá sanaankéwí úne. Kembiwí marapákén-kwáásín-oyo kemá wíyómpakewi úne. ²⁴ Simátime'a sune. Puwíyamba kentí sáwí-imayaa wéraina'a puwónááwe. Kemá wíyómpakewi úmpo kentáfé'o ímbo timankúnkúmbo é'o é'a kentí sáwí-imayaa wéraina'a puwónááwe súwasa ²⁵ minááigóni áwáuma ímba isésa sésa emá nááwawa óno suwaná Ísu séna aasiyaasi-kánáa é'a simátímakaumne. ²⁶ Kembiwísáfé'a sáwífa'-aai kanaa'á sé'a aafimbá maitínkáandanifo sí'mákaiwain-aai aantemba seyaafá'-wáásísáfé'a wésimatimune. Wemó arupísemo iwáín-áái wésimatimune súwasa ²⁷ Maníkón-aai súmbanifo ímba ísówana ²⁸ mindásafena Ísu séna kemá waási úranko kumpaapé uráundawimba sí'mae'a aaraa-táiyá'á mósinkamiyamba suwáné sé'a wemó siwái wení imáyáafinkemba ímba sífó afowamá

simámakain-aaifinkemba siyáiyē miyá sénááwe.
²⁹ Si'mákaiwai aamoí ínkwaē-i'a úmaē'a wéiyunda
 póna ímba siyuwéna kesé'a mérainiye súwasa
³⁰ sáwífa'-waasi isésa wentáfésa timankúnkúmba
 ésa wíyómpakewin-iye siyááwe.

Ta'ótokaawanamo Ísu awátínkáin-aaí.

³¹ Ísu Yúndaā-oraā'-waasi wentáfésa
 timankúnkúmba ésa wíyómpakewi iyémó
 siyówisafena séna kesááimo ísámaimo kawē'ó
 é'o é'a kesí waási-i'a úmai méranaawe. ³² Érai'-
 aai íséwana ta'ótokaiyampinkemba minéráí'-ááígó
 awátinkainasa méranaawe súwasa ³³ Émbaramun-
 andafaken-kwaasi únda póta ímba fí'on-kwaasi
 ta'ótokaawe. Nóra séwa awátinkainiye sénó
 suwaná ³⁴ Ísu séna érai'a simátimē'a súnē,
 Aoisaambó owí mináóísáambó owí kembá
 wéta'otoraiye. Kesí kísau úwoi máiwae
 sésa méyámba'mai tíkaantenkaan-kwaasin-
 owe. ³⁵ Miyán-kwáásí kawáágóní naaúmpa'a
 ímba maé'mae'a ónááfo wenáánintomba
 maé'mae'a ónááwe. ³⁶ Kemó Maníkón-
 ááninkomo awátínkáana'o é'a awátuwe'a
 méranaawe. ³⁷ Émbaramun-andafaken-kwaasi
 ombánifo kesáái ímba tirumpimbá wéraintafe'a
 tufuwónae wésewe. ³⁸ Kesifomó aráásímín-
 aai wésumpo kentifomó simátímín-aaí wésewe
 súwasa ³⁹ Émbaramu kentáásifowan-iye suwaná
 Émbaramun-andafakewimo ékaa Émbaramumo
 uráintemba miyá owaisinó. ⁴⁰ Maníkó
 érai'-aaimo simásímakaimba simátimuna'a
 tufuwónae wésewe. Émbaramu ímba miyá
 uráifo ⁴¹ kentifomó uráintemba miyá wéowe
 súwasa miwí sésa ímba kesinó aankaró'ó

únkakemba kentáá masínkaraiye. Kentáásifowa mimbóráwígó Maníkón-iyé suwaná Ísu séna ⁴² Maníkómpákémbá kunkáunda pó'a Maníkón-aráá'lo ékaa kentirumbá síméwaisino. Ímba kesí imáyáafinkemba kunkáumpo Maníkó si'maráísa'a kunkáumne. ⁴³ Kemó súnnda nóra séra ímba wéisaaó. Kesááigo umbaí wétiyaiye. ⁴⁴ Kemá waántáwankon-araa'a pó'a wenarááíma waénae wésewe. Wemá áwáurakemba tínkamisasa waási puwé'ówin-iyé. Érai'lo sí-tántáá'á ímba wempímbá wéraisana karokaro'-ááígóni afowáí'a wéiwain-iyé. ⁴⁵ Miyáumai érai'-aaimo simátimundasafe'a érai'-aain-iyé ímba wésewe. ⁴⁶ Kemá ímba sáwí'a uráunda wéisaawe. Arupise-aaí simátimuna'a ímba érai'e wésewe. ⁴⁷ Maníkón-aráá'a pósa wenáái isésa méraafo kembiwí ímba Maníkón-aráá'maarini'a uré'a pó'a wenáái ímba ísaraawe Ísu siyáíye.

⁴⁸ Ísu simátimuwasa Yúndaa-oraa'-waasi karaánáá'a ankésa sésa éraitá sune. Sámériyaa-waasi ónana sáwí-amutanko enarumpimbá méraisampo mináái siyáane suwaná ⁴⁹ Ísu séna sáwí-amutanko ímba kesirumpimbá méraiye. Kesifon-áwí'a óraa'a úndanifo kesúwí'a sáwí'a uwásínkááwe. ⁵⁰ Kesúwí'a ímba óraa'-i'a ónae. Maníkó kentáféna séna kawé-kísáú máénda pó'a enáwí'a mósá óraa'a uwánkanaumne siyáíye. ⁵¹ Érai'lo senda-áái kesáái isámai kawé'ó iyawi ímba puwónááwe súwasa ⁵² Yúndaa-oraa'-waasi sésa sénda-aaí sáwí-amutambo enarumpimbó méraimba éta ísaraumne. Émbaramu puwúwasa Maníkón-aaí simátimakowi

púwúmbanifo emá sé kesáái ísámai kawel'á iyawi ímba puwónááwe wésene. ⁵³ Kentáásifowa Émbaramu puwúwasa Maníkón-aaí simátímakowi pukáambanifo miwí iyáákainono. Emó sénda nááfakewiya'ono suwaná ⁵⁴ Ísu séna kesúwí'lo mósá maráúndarakaá úwoisambanifo kesúwí'lo mósá maráinda kesifomán-iyé. Wentáfé'a sé'a kentáási Fasi'aénkón-iyé wésewe. ⁵⁵ Kemá wembá wéawanaumpo kembiwí ímba wéawanaawe. Kemó sé'lo ímba wéawanaumnemo súndarakaá kembiwímó ontembá karo'-wáási mérausino. É'a wéawane'a pó'a wenáái mósá wémaraumne. ⁵⁶ Kentifo Émbaramu kemó marapá'ó kúmónnda-aaí iséna aamoí éna kembá suwánéna wenarunkó kawel'á uráiyé súwasa ⁵⁷ Yúndaa-oraa'-waasi sésa emá ifó'-wáásígó éma ímba kae'-wáái úmai siyáánkai-aatai maisukáampo emá séma Émbaramumba awánaraumne wésene suwaná ⁵⁸ Ísu séna érai'a simátíme'a sune. Émbaramumbo ímbo ma'ánkaronka'a kemá maé'éúndaniye súwasa ⁵⁹ minááisáfésa tufuwónae sésa óntamba máúwana Ísu aúpá'á óraa'-amaan-daumpakemba kárúwaguraiye.

9

Ísu aúramba kafíkówimba kawel'ó uwánkarain-aaí.

¹ Ísu kúmba moóráwigomba anówama aúgafitamba ma'ánkarowimba awánésa ² wení kísau-waasi áísai esa sésa óraakoo nááwani aoisaankóní anondááwa aúramba kafíkáiyo.

Wendégowá'í anófoinegowa'iyo suwaná ³ Ísu séna ímba wení aoisaankówé anófoiti aoisaankówén-ifo Maníkóní kawe-kísáú wenane'á paapé ínasa awánáiyantafena aúramba kafíkáiyé. ⁴ Si'mákaiwaini kísausa máéno. Sámo kainká'ó kísau mo wémaewanamo nó'waambo isanamó kísau mo máén-kanaamo tai'áintemba miyáumai kísau maúnda-kanaa tai'áinda póta káfé'a Maníkóní kísausa maénaumne. ⁵ Marapá'ó méraunda waási sáma kátinkaundawi úne séna ⁶ marará'á awiyááima wi'maréna mindásamba toiyaambá úmarena aúranka'a a'maréna ⁷ simámena séna nonkwaaúnkón-áwí'a Síróámu-waumpimba máperaao súwana miyá uráiyé. Síróámuwemo súmba wenááifinkemba waé'mai séna ai'maráín-kwaune súwana mápetuwena aúramba awánamai kawe'á éna túwasa ⁸ wení naaópaken-kwaasiye fí'on-kwaasiye awánésa sésa wemá aampa'ó ménamo óntantafenamo inaimó símasima'ó iwáiyá'iyo suwasá ⁹ tuwímbai sésa ewé wemán-iye suwasá tuwímbai sésa ímbanifo wen-ói'maisan-kwaasin-iye suwaná wemá séna ímbanifo kemá úne súwasa ¹⁰ áísai esa sésa nóra ónanawa aúramba kawe'á uráiyó suwaná ¹¹ moóráwigon-awi'a Ísu wemá awiyáái wi'maréna mindásamba toiyaan-úmarena súranka'a a'maréna simásimena séna Síróámu-waumpimba máperaao sisa'á isé'a koperáúnana súramba kawe'an-iye súwasa ¹² áísai esa sésa nááfara kuráiyó suwaná ímba awánaraumne siyáiyé.

¹³⁻¹⁴ Simátimuwasa áí'maesa áamáán-kawaa-waasifa'a máánkówana Ísu toimá aúranka'a

a'maréna aúrambo kawel'ó uwánkon-kanaa Yúndaa-waasi áamáan-aaimo ísón-kanaa kísau aaraamó makón-kanaa úwasa aúramba kawel'ó uwánkarowimba áí'maesa áamáan-kawaa-waasifa'a máánkówasa ¹⁵ áísai esa sésa nóra ónanawa aúramba kawel'á uráiyó suwaná séna toimá súranka'a asínkáisa'a máperaunana súramba kawel'á uwásínkaraiye súwasa ¹⁶ áamáan-kawaa-waasi tuwímbai sésa saagaan-kánaará'ó miyámó uráimba ímba Maníkómpákémbá kunkáiyé suwasá tuwímbai sésa sáwí-imayaawara'-waasigomo énarantasi ímba kanaa'á kawe-kísáú-wáámé'á isinó suwasá imáyáa tuwínkaa'a ésa ¹⁷ sésa enaúramba kawel'á uwánkaraifo wentáfé nóin-imayaawa óno áísai esa suwaná Maníkón-ai simátímíwain-iyé súwasa ¹⁸ énifo minYúndaa-óráá'-wáási aúrambo kawel'ó uwánkontafesa ímba imáyáa umbá anófoi táántowasa ¹⁹ tuyasá tísai esa sésa kenkáítí táánina'iyó. Énifo aúgafitana ma'ánkaraayana'iyó. Nóra énawa aúramba wéawanaiyo suwasarái ²⁰ sésarai kesáánimban-iyé. Ma'ankááwayamba aúgafitamban-iyé. ²¹ Énifo káfé'a nóra isanawá aúramba kawel'-úmai awánáiyómpo wemá óraakon-ifo áísai iyana weyáárika'a simátimino siyááye. ²² Ááéma Yúndaa-oraa'-waasi sésa Ísuntafesa Maníkómó iyáfasinankaraiwai wéamu'maraundawin-iyé síyawí áamáan-daumpa'a ímba iyónááwe sumbá póna minánófóí Yúndaa-oraa'-waasisafena táá'a úwasarai ²³ sésarai óraakon-ifo wembá áísai oro siyááye.

²⁴ Simátímúyasa aneka'á aúramba kawel'ó

uwánkarowimba áántowana túwasa sésa
 minkwáásígó sáwí-imayaa wéiye sewatá
 ísaraunda po Maníkón-aúranka'a arupíse úmaisá
 simásimiyo suwaná ²⁵ séna sáwí-waasiya'i
 kawel'-wáásiyá'iyó kemá ímba isáúmne. Moórá-
 tantaatafela isáúnda súramba kafíkuraibanifo
 káfé'a súramba wéawanaumne súwasa
²⁶ nóraumaiya aúramba kawel'á uwánkaraiyo
 áísai esa suwaná ²⁷ séna é'a simátímakaumpo
 ímba ísaraawe. Anekará simátimenara isánááo.
 Wenaráái waénaemo sé'a wení kísau-waasi-
 i'a ónááwe súwasa ²⁸ karaánáá'a ankésá sésa
 emá wenaráái wéwaempo kesáá Mósesé arááísa
 wéwaraumne. ²⁹ Maníkó Mósesemba aai
 simámakaifo minkwáási nááfaken-kwaasiya'iyó
 suwaná ³⁰ miwá séna fí'onka'ma'mai-
 tantaa'an-iyé. Súramba kawel'á uwásinkaraifo
 kembiwí sé'a nááfaken-kwaasiya'iyó wésewe.
 Mindá fí'onka'ma'mai-tantaa'an-iyé wésune.
³¹⁻³³ Wemó ímbo Maníkómpákémbó kunkénaraa
 ímba miyá uráísino. Maníkó sáwí-imayaamo
 owí táái ímba wéisaifo wení kisaumo wémaewi-
 taai wéisaiye. Maníkón-áwí'o mósá marááwi-
 taai wéisaiye. Maambárámó úmaronkakemba
 ímba moórá aúgafitan-kwaasi méraisana
 kawel'á uwánkaraiye sewa'á ísaraumne súwasa
³⁴ enanó aampa'á ma'ánkaraisa po úwoifaken-
 kwaasi éma enáái kentáá kawel'-wáásísá
 wésimasimendasaanifo áamáán-daumpakemba
 kárúwaaó suwaná kárúwaguraiye.

³⁵ Minkákémbá ai'mátukon-aai Ísu iséna ayaafái
 úmai awánéna áísai ena séna wiyómpakemba
 waási úrankonka'a amankúnkúmba wéono

súwana ³⁶ Ísuntafena séna óraakoo emó sénda náawawa'iyó. Simásímína'a simankúnkúmba onó súwana ³⁷ Ísu séna é'lo suwánáánda kemá úne súwana we séna ³⁸ Fasi'aénkóo enká'á simankúnkúmba úne
séna kífaena wen-ímáyáá mósá makáiyé.

³⁹ Wen-ímáyáá mósá marówana Ísu séna marapá'á kunkáunda pósa waasi afufuntambá tuwínkaa'a ónááwe. Túrambo kafikáindawi túramba kawé'-úmai awánáiyasa túrambo awánaawi túramba kafiyíniye súwasa ⁴⁰ amáán-kawaa-waasi tuwímbaimo mérowi isésa áisai esa sésa ewá kentáásáféwa túramba kafikáiwai owéwá wéseno suwana ⁴¹ Ísu séna túrambo kafikáiwaimo méraankakaa kentí sáwí-imayaagoni méyámbá ímba máéwaisino. Éta awánáúmno sentáféna kentí sáwí-imayaagoni méyámbá wéraiye

Ísu siyáiyé.

10

Sipisípigoni kusai'fá'ó káráwiyaan-ai.

¹ Ísu séna érai'a simátíme'a sumpo ísáaro. Sipisípi kusai'fá'ó kónae síyawi ímbo sipisípigoni ontafímbó iyáférémbo kusaiyákémbó iyámaatesamo ésa miwí umén-kwáásíyé sénááwe. ² Sipisípiya'o káráwiyaiwai ontafímbá wéiyaféraiye. ³ Miyáumai ontarákén-káwáágó ontá tiyánkáísana iyáferena wení sipisípi túwí'a itáántaisasa wenáái isésa wempá'á kowaná ⁴ sipisípi kusai'fákémbá tí'maena aifa'á wisasá

wenáái isésa wéaraaiwaewe. ⁵ Énifo fí'on-kwaasi-taai ímba isésa arááiwaiyamba inkaisésa wété wéowe ⁶ Ísu miyá simátimuwasa minááígóní áwáuma ímba ísaraawe.

Ísu sipisípiya'o káráwiyain-aaí.

⁷ Minááígóní áwáuma ímba ísöntafena Ísu séna érai'a simátimé'a sùne. Sipisípigoni ontamá kemá úne. ⁸ Ímbo kunkáundara'o tuwímbaimo tiyáawi umén-kwáásín-owe. Miwí táái sipisípiisonko ímba ísaraawe. ⁹ Kemá ontamá úne. Kempá'ó tíya'o é'a iyáféraaro senasá iyáferaiya'a káráwiyonaumne. Tómbó náiyantafesamo ésa kúwákárúwaresa násuwesa anekalá iyáferanaawe. ¹⁰ Umén-kwáásímó tiyawimo ésa waási tínkambai sáwí'a uwátinkaiyambanifo kemá kunkáunda pósa fí'onka'ma'mai kawelá úmai maé'mae'a ónááwe. ¹¹ Sipisípiya'a kawel-úmaino káráwiyaundawi úne. Sipisípiya'o kawel-úmaino káráwiyaiwai séna kesí sipisípi túwa'nai ónaumne séna puwíníye. ¹² Énifo óntantafesawe sésa sipisípiya'a káráwiyaawi áwáífiyaa in-íyánkómbá awánésa sipisípi ifátiyuwesa kówana sipisípisomba fámai watúwáísasa kóítawaa'a uwáguraawe. ¹³ Miwí sipisípiya'o káráwiyi-imayaa tuwésa óntamo maíyan-imayaa wéowe. ¹⁴⁻¹⁵ Sipisípiya'a kawel-úmaino káráwiyaundawi úne. Kesifo kembá suwíyaisa'a kemá kesifombá awíyáúnana miyámó úndantemba kesí sipisípi seyaafá'á tuwíyáúnasa kembá wésuwiyaawe. Kesí sipisípi túwa'nai ondasáfé'a pó'a kemá puwónaumne. ¹⁶ Kesí sipisípi tuwímbai fí'on-kusaifa'a méraamba pó'a kotíyáanasa kesáái isésa tésa

mimbóráí'la úmai méraiya'a seyaafá-sípísíyá'á káráwiyonaumne. ¹⁷⁻¹⁸ Púwóndafinkemba iyáfasinaanda-imayaa kesifomá símísa'a kemá ewé súndasafena wenarumbá wésimiye. Kemó ímbo ewémó súndarakaá ímba kanaa'á sínkamowisino. Kesí imáyáafinkemba pó'a kanaa'á puwónaumne. Púwóndafinkemba kanaa'á iyáfasinanaumne. Kesifomá simásimena séna miyán-owo séna miyámó onda-fásí'áémbá símakaiye Ísu siyáíye.

¹⁹ Ísu minááímó súntafesa Yúndaa-oraa'-waasi imáyáa ésa tuwínkaa'-uwasá ²⁰ tuwímbai sésa sáwí-amutamba arumpimbá méraintafena uwó-í'la wéena siyé. Ke nóra séra wenáái wéisaa suwasá ²¹ tuwímbai sésa sáwí-amutambo arumpimbó mérainkakaá ímba miyán-áái sisinó. Sáwí-amutambo arumpimbó mérainkakaá ímba aúgafitan-kwaasi aúramba

kawe'-úmai awánéna méraisino siyáawe.

*Yúndaa-oraa'-waasi tínaaembo uwánkaraan-
aai.*

²² Yúndaa-waasi óraa'-amaan-dambo uráan-kanaamo túntemba Yérúsaremu-naopa'a tanómba kaúfúnka'a minkánáá táwi-kanaa póna túwana ²³ Ísu óraa'-amaan-daumpa'a ména Soromoní áúwimai úmakopa'a kúwasa ²⁴ Yúndaa-oraa'-waasi túwaandu ésa taúkúmaresa áísai esa sésa entáféta sáwífa'-imayaasa wéune. Maníkómó iyáfasinankaraiwai wéamu'maraundawisaama ewá ónómpo arupíse úmai sinatá ísáano suwaná ²⁵ Ísu séna simátimuna'anifo

ímba ísaraawe. Kesifo simásímakain-kisau wémaunda póna kesí áwáuma afora'á wépaaliye. ²⁶ Kembiwí ímba kesí sipisípisomba pó'a kesááisafe'a ímba timankúkumba wéowe. ²⁷ Kesí sipisípi tuwiyáúnasa kesáái isésa wésiraaiwaewa'a ²⁸ imáyáa timúnasa aúí'a úmai maé'mae'a ombá pósa ímba tai'ánááwe. Kawáánúndafinkemba ímba kanaa'á tatafisénááwe. ²⁹ Kesifomá símakaimba wení fasi'aénkó seyaafá-fási'aénkómbá iyáákaisasa kesifomá kawáánimpakemba ímba kanaa'á tatafisénááwe. ³⁰ Kesé kesifoé'a mimbóráí'a wéuye Ísu siyáíye.

³¹ Súwasa Ísumo sún-aaisafesa Yúnda-a-oraal-waasi aneka'á tufuwónae sésa óntamba máúwana ³² Ísu simátimena séna kesifomá simásímakain-kisau kawe-kísáú wémauna'a wéawanaafo nóin-kisauwa maúndasafera sínkamonaao súwasa ³³ ímba kawe-kísáúsáféta tufumónaeta wéumpo Maníkómbá karaánáá'o ankáándasafeta tufuwónaumne. Marapá'-wáásígó séma Maníkó únemo séndasafeta tufuwónaumne suwaná ³⁴⁻³⁵ Ísu séna Maníkón-aai aúfáífimba ímbo karo'-ááímó wérain-aufai agaimaréna séna Maníkó séna kembiwí maníkón-owe siyáíye moóráwigo agaimaréna siyáíye. Maníkón-aai simátímakowisafena séna maníkón-owe siyáíye. ³⁶ Kesifomá simásinkena si'mákaisa'a marapá'á kunkáumpo Maníkón-ááninko úne súndasafe'a Maníkómbá ímba karaánáá'a wéankaumne. ³⁷ Kesifoní kisaumo ímbo wémaundarakaa kentáfé'a wiyómpakemba ímba kunkáiye sewaisinó. ³⁸ Kesifoní kísau

wémaumpo kentáfé'a wíyómpakemba ímba kunkáiyé sé'a ímba timankúnkúmba ombánifo kesí kisausafe'a Maníkóní kísau wémaiyé sé'o é'a mindásafe'a sé'a wesé afowáe'a mimbórái'a wéoye sénááwe Ísu súwasa ³⁹ aneká'á ta'ótoranae sésa umbá ta'óto'mai tofíyántuwowana kóuraiye.

⁴⁰ Ísu miwí tiyuwéna Yóndani-nomba kofaténa ááéma Yónimo nombó maitínkaropa'a komérowasa ⁴¹ waásisomba túwaandu ésa sésa Yóni ímbo awánáúnda-kisau maiyáimbanifo minkwáásísáféna simásímakain-aai érai'-aai siyáiyé suwasá

⁴² sáwífa'-waasi Ísuntafesa timankúnkúmba ésa Maníkómpákémbá kunkáiyé siyáawe.

11

Rásarasimo pukáin-aai.

¹ Moóráwígon-awi'a Rásarasi Pétáni-naopa'a mérowana áí'a úwasarai ámánaakai túwí'a Máriaae Máátae'a mimbóráfá'á mésa ² Máriaa ááéma ásé-wiyumbo úmbasawemba Ísun-aísamaiya'a fatíyena wena'nóntáusamba uwátukain-ininko éna tuwaawisáwágómbá áí'a wéuwasarai ³ minámánáákái moóráwígon tafesarai sésarai Ísumba kosimáme sé óraakoo emó arumbó ámakaandawimba áí'a wéiyé kosimámuwo suyaná kosimámuwana ⁴ Ísu iséna séna Rásarasimbo áí'o wéimba ímba éka'a puwíndasafena áí'a wéifo Maníkón-áwí'wara ááninko súwí'wara'o mósá maráiyantafena áí'a wéiyé Ísu súmba ⁵ Máátaane Máriaane Rásarasine wenarumbá tímakomba

póna ⁶ áí'lo wéun-aaí iséna kae-kánáá aáno'a maéna ⁷ minká'á wení kísau-waasisafena séna aneka'á Yúndiyaa-aempata kónaumne súwasa ⁸ sésa óraakoo Yúndaa-oraa'-waasi óntantamba tufuwónae sésa wéopa'a isa aneka'á mináémpá'á kónae wésene suwaná ⁹⁻¹⁰ Ísu miwí simátimena séna kumeu'ó isasamó kombá ímba sámá kaisasá pósa tanaambá wéfaafo sámó kaisasamó kombá ímba tanaambá wéfaawe. Miyámó ontembá isa'á káfé-kanaa kawé'-úmai kísau maénaumne Ísu simátimena séna ¹¹ kentáásí waásigo Rásarasi aúmá wéraimba pó'a iyáfasinankaandasafe'a kónaumne súmba ¹²⁻¹³ Rásarasi pukóntafena Ísu súmbanifo wení kísau-waasi imáyáa ésa aúnk-wéraimba póna iyáfasinainiye-imayaa ésa sésa óraakoo kawé'á ímbá póna áí'a é'ankainiye suwaná ¹⁴ Ísu afora'á séna Rásarasi pukáíye. ¹⁵ Áí'lo ipa'á ímba wesé'lo méraunda kawé'á ímbá póta wempátáámó kondá suwáné'a kentáfé'a timankúnkúmba é'a Maníkómpákémbá kunkáíye simásinkanaawe súwana ¹⁶ wení kísau-waasifinkemba moóráwígon-awi'a Tómaasi moórá-awi'a Títímási mináwíkoní áwáuma amáántágae'a wemá simátimena séna Yúndaa-oraa'-waasi Ísumba tufuwónáamba póta weséta puwónaeta mifátá kónaumne Tómaasi siyáíye.

Ísu puwíyampinkemba iyáfasinaiyawini áwáuma únemo siyáin-aaí.

¹⁷ Súwana Ísu Pétáni-naopa'o kúmba Rásarasi puwúwasa utámárówana éiyaimba waúnka'a Ísu koísaraiye. ¹⁸ Pétáni-nao'a Yérúsaremufa'a ewaa'á pósa ¹⁹ Máátaante

Máryaante tuwaawisáwágó pukóntafesa Yúndaa-waasisomba ifi'á kowétesa mérowana
²⁰ Ísu wétiyemo sumbá Mááta iséna wétupa'a kúwana Máryaa naaúmpa'a mérowana
²¹ Mááta Ísuntafena koséna óraakoo emó maanká'ó méraandarakaa kesuwaawisáwágó ímba púwísino. ²² Káfé'ó Maníkómpá'ó inaimó sinanamó éna miyá íníye-imayaa wéune súwana ²³ Ísu séna enawaawisáwágó pukáimpinkemba iyáfasinainiye súwana ²⁴ Mááta séna ánaaen-kanaa tinda pukáindafinkemba iyáfasinainiye-imayaa wéune súwana ²⁵ Ísu séna puwíyampinkembo wéiyafasinaawemo sewíní áwáuma kemá úne. Aúí'a úmai maé'mae'ó iyawini áwáuma kemá úne. Kesááisafesamo érai'emo sésa kenká'á timankúnkúmbo iyawimo ésa puwíyambanifo iyáfasinanaawe. ²⁶ Mésa kesááisafesa érai'e sésa kenká'á timankúnkúmbo iyawimo ésa ímba puwónááwe. Mindásafe emá érai'ewa wéseno Ísu Máátaantafena súwana ²⁷ séna Fasi'aénkóo emá Maníkómó iyáfasinankaraiwai wéamu'maraundawi óne. Maníkón-ááninko óne. Marapá'á kúmíndawi emá óne Mááta siyáíye.

²⁸ Mááta simásuwena wéna áúnkontafena ukutóipínkémbá simámena séna óraako wétena wéaantaiye súwana ²⁹ Máryaa iséna minúwóiyáán-úmai iyáfasinena wétupa'a kúmbo ³⁰ Ísu Máátaamo taawánónka'a ména ímba naaópa'ó tumba ³¹ Máryaa iyáfasinenamo kúmbo Yúndaa-waasi ifi'ó wéton-kwaasi awánésa imáyáa ésa sésa Rásarasimbo utámakaapa'ó ifi'ó táíndasafena wiyé sésa arááiwa'maesa

kumbá ³² Ísumo méronka'a Máriaa wéna óraakon-iye séna aísamaifimba kífaena séna Fasi'aénkóo emó maanká'ó méraandaraka kesuwaawisáwágó ímba púwísino súwasa ³³ Máriaawe wenánaenka'o arááiwaún-kwaasiye ifi'ó tombá Ísu tuwánówana arumbá éna umbai-tántáákó arumbá sáwí'a úwana ³⁴ tísai ena séna náánkara utámakao súwasa óraakoo taawánaao suwaná ³⁵ Ísu ifi'á tówasa ³⁶ Yúndaawaasi awánésa sésa pukáiwaimba aruntaféna uwánkáíye suwasá ³⁷ tuwímbai sésa aúgafitan-kwaasi aúramba kawé'ó uwánkaraimbanifo nóra sénawa ímba asófankaisanawa pukáíyo siyáawe.

Ísu Rásarasimbo pukómpinkembo íyáfasinankarain-aaí.

³⁸ Suwaná Ísu áfááraumai arumbá úwana utánkaropa'a kúmba óntan-aifimba mámakesa óika'a óntantamba awáá uwásukowana Ísu koawánéna ³⁹ séna óntamba maisúwáaro súwana Mááta pukówin-ámánaako séna Fasi'aénkóo éiyain-kanaara'o wáimba póna ánkúte'a íníye súwana ⁴⁰ Ísu séna é'a simámakaumne. Kesááisafemo érai'emo sémo kenká'ó amankúnkúmbo émo e Maníkóní kawé-kísáú awánáínone súwasa ⁴¹ óntamba maisúwówana Ísu wiyómpa'a awánéna séna kesifóo kesáái isáándasafe'a súwiyo sune. ⁴² Kesáái isáámpo maanáái súnnda pósa maanká'ó méraan-kwaasi kentáfésa érai'a Maníkó ai'mákaisana kunkáíye sénáawe simásuwena ⁴³ óraaka'a séna Rásarasiyo tiyó súwana ⁴⁴ pukówi íyáfasinenamo túmba ampantasámbá úsúmai ánáan-kwisuwesa aiyayaanka'a kárá'umaresa

óika'a káátamaresa miyá úmakon-ampantawara'a túwana

Ísu séna awátúwéwana méraino siyáíye.

*Óraa'-waasi Ísumba tufuwíyan-aaimo siyáan-
aai.*

Mátíyu 26:1-5, Mááka 14:1-2, Rúku 22:1-2

⁴⁵ Yúndaa-waasisomba Máriyaampa'o kun-
kwáásí Ísumo úmba awánésa timankúnkúmba ésa
Maníkómpákémbá kunkáíye suwasá ⁴⁶ tuwímbai
ímbaniye sésa áamáán-kawaa-waasifa'a kosésa
Ísumo ún-aai simátímúwasa ⁴⁷ mináái isésa
ámáán-kawaa-waasiye óraa'-amaan-kisau-
waasiye aaimó isón-kwaasi táántesa sésa ímbo
awánáúnda-kisau wémaimba póta nórasaawa
ónaumno. ⁴⁸ Úwoimo túwáananasaamo éna
miyán-kisáú wémainasa pósa seyaafá'nánká
wenááisafesa timankúnkúmba ónááwe. Minká'á
Rómu-kamani-waasi tésa óraa'-amaan-damba
tatawísísuwesa kentáá seyaafá'nánká sáwí'a
uwásínkáafonifo nórasaawa ónaumno suwaná
⁴⁹ moóráwígon-awi'a Káyafaasi minkánáá aifa'-
ámáán-káwáágó póna wemá séna ímba kawe'-
úmai wéisaawe. ⁵⁰ Yúndaa-waasi seyaafá'á
púwófo séna moóráwigo puwíníye

Káyafaasi siyáíye.

⁵¹ Minááímó súbma ímba wení imáyáafinkemba
siyáífo minkánáá aifa'-ámáán-káwáágó
mérontafena póna Maníkó imáyáa amúwana
paápé úmai séna Yúndaa-waasi seyaafá'-
wáásísáféna ísámai Ísu puwíníye. ⁵² Ímba
Yúndaa-waasi aantemba Maníkón-aráá'an-
ofó fí'o-fi'om-barafaken-kwaasi mimbóráí'a úmai
mérawai séna Ísu puwíníye. ⁵³ Káyafaasi mináái

súwasa minkákémbá Yúndaa-oraa'-waasi Ísumbo tufuwíyan-aaí suwaná ⁵⁴ mindásafena Ísu ímba Yúndaa-oraa'-waasi túranka'o númba tiyuwéna máásai-maragoni awáífá'á Éfáráímu-naopa'a kúmba

wení kísau-waasise'a koméraawe.

⁵⁵ Komérowana tíyótaimo í-tánón-kánáá ampáámbá úwasa pósa tirumbó kaweló iyanesa naaó'-naokemba Yérúsaremu-naopa'a kotúwaandu ésa ⁵⁶ Ísuntafesa móawana-meawana ésa óraa'-amaan-daumpa'a túwaandu ésa sésa tanómba opa'á tını́ ína tını́yo siyáawe. ⁵⁷ Óraa'-amaan-kísau-waasiye amáán-kawaa-waasiye sésa Ísumbo awánésamo ésa simásimiyata ta'ótóráano sumbá mindásafesa úwoi-waasi sésa tanómba opa'á tını́ ína tını́yo siyáawe.

12

Máryaa Ísun-aísamaiya'a asaa-wiyúm-básawémbó a'ánkarain-aaí.

Mátíyu 26:6-13, Máaka 14:3-9

¹ Tíyótaimo í-tánón-kánáá kárika'a túwana afa'móráe-kanaa úwoi wérowana Ísu Pétáni-naopa'a wéna pukómpinkemba iyáfasinankaraiwain-awi'a Rásarasini naaópa'a kúwasa ² Ísuni tómbá kúfu'umarowana Ísuwe Rásarasiye'a tómbó náiyapa'a méroyana Máata mintómbá maimái tíma'maena kúwana ³ Máryaa asaa-wiyúmbó úm-basawemba óraa'-ontankakemba méyámbakena Ísun-aísamaiya'a sáwífa'a fatímarena wena'nóntáusamba

uwátuwowana mimbásáwén-kwíyúnkó óraa'-
 wiyumba naaúmpa'a iyúwana ⁴⁻⁵ moóráwígon-
 awi'a Yúndasi-Ísakerioti séna nóra sénawa
 mimbásáwémbá timénamo óraa'-ontamba 300
 kina maiyénamo ímbo óntamo makáan-kwaasi
 tuwín-timeraane séna minááímó siyáimba Ísuni
 pintaru'ó maíndawi siyáíye. ⁶ Ímba ónta-iyain-
 kwaasi-imayaa éna siyáífo wemá Ísuni waásiti
 óntanka'a káráwiyowi uménté'lo úwai póna
 minóntámpínkémbá maénae séna mináái súwana
⁷ Ísu séna minínínkómbá étúwéwana úwoi miyá
 íno. Púwónanamo asinkáíndasafena miyá wéíye.
⁸ Ímbo óntamo makáan-kwaasi kesé'a aasiyaasi
 maé'mae'a íya'a túwa'nai ónááfo kemá kesé'a
 marapá'á ímba maé'mae'a ónaumne Ísu siyáíye.

Rásarasimba tufuwíyan-aaimo siyáan-aii.

⁹ Súwasa Pétáni-naopa'a Ísu méraiye
 sumbá sáwífa'-waasi Yúndaa-waasi isésa
 Rásarasi pukówana iyáfasinankarowinte'a
 kotuwánánae sésa kuráa. ¹⁰⁻¹¹ Rásarasimba
 iyáfasinankarontafesa pósa Yúndaa-waasi
 miwítí óraa'-waasi tiyuwésa Maníkómpákémbá
 kunkáiwaimpata kónae sésa suntáfésa óraa'-
 amaan-kisau-waasi Rásarasimba tufuwíyan-
 aaiwara'a siyáawe.

Ísu Yérúsaremufa'o kuráin-aii.

Mátíyu 21:1-11, Mááka 11:1-11, Rúku 19:28-40

¹² Fénáikaamba áse-masawemba a'ánkaraifo
 káfékaamba Yérúsaremufa'a Ísu tíniye sumbá
 waásisomba mináái isésa ¹³ taaénáma tará'maesa
 aampakémbá koaiyésa óraaka'-oraaka'a sésa

Fasi'aénkó ai'maráísana kunkáiwqimba Maníkó kawe'á wéuwankaiye. Wení Ísareri-waasiti kawáágón-iye wenáwíta mósá maráúmne suwaná ¹⁴ moórá-poigon-awi'a tónkigo Ísumba ayáá'maena túmba ¹⁵ naaófá'á Maníkón-ai aúfáífimba agaimaréna séna Sáiyóni-naopaken-kwaasi táá'a ifó kentí kawáágó wétiye. Tónki-araako ayáá'maena wétiye

agaimarénamo siyóntemba miyáumai Ísu tiyáíye. ¹⁶ Minkánáá wení kísau-waasi ímba imáyáa úmai tááka'a makónka'a pósa Ísu pukómpinkemba wiyómpa'o iyúnka'a tááka'a marésa sésa aúfáífimba wérainka'a póna miyán-iye siyáawe. ¹⁷ Ísuma Rásarasi pukómpinkembo iyáfasinankomba awánésa tuwímbai-waasi simátímúwasa ¹⁸ isésa mindásafesa pósa aampakémbá koaiyówasa ¹⁹ óraa'-amaan-kisau-waasi keáímbá sésa seyaafá'nánká kentáá siyuwésa wenaráái-aantemba wéwaefo nórasaawa ónaumno siyáawe.

Kíríki-aempaken-kwaasi Ísumba awánánaemo siyáan-ai.

²⁰ Yérúsaremu-naopa'a amáán-ai isánae sésa Yúndaa-waasi kuwasá Kíríki-waasise'a wésa ²¹ Fírípi Káríri-aempa'a Pétésáita-naopaken-kwaasigompa'a tésa sésa Ísumba awánánaeta wétune suwaná ²² Fírípi Éndurumba kosimáména áí'maesarai Ísumba kosimámúyana ²³ Ísu séna kemá waási úrankomba kesúwíko óraa'o índasafena káfé'a wépaal'iye. ²⁴ Érai'a simátíme'a

súne. Ánáuntumbo úwoimo wérenamo éna ímba arambá iyáínífo ánáuntumba u'lmarááwana aáénkarena áruma wiyéna sáwífa'-aramba imái áfu káíníye. ²⁵ Miyámó ontembá tirááimo táinda-i'lo ésa ímba kawel'-úmai méranaafo maambárárakén-ímáyáámó tuwáiyawi aúí'a úmai maé'mae'a ónááwe. ²⁶ Kentáfesa ení kisaumo maénae siyawi kembá sirááíwáero. Miyámó iyawi kesé'a méranaawe. Kesí kisaumo maíyawi kesifo kentúwí'a mósá maráíníye

Ísu siyáíye.

Ísu wemó puwíndasafena siyáin-aaí.

²⁷ Ísu simátimena séna kesirunkó umbaisé'a wétaimba pó'a nóra sénaumno. Kesifóo maanúmbái-tántáá'ó kempá'ó tinda maisiyuwaaó ímba miyá sénaumpo kemá mindásafe'a kunkáumne. ²⁸ Kesifóo enáwíko óraa'a íníye súwana wiyómpakemba aai séna é'a kesúwí'a óraa'a uráunda pó'a aneka'á ónaumne súwasa ²⁹ méron-kwaasisomba isésa tuwímbai sésa wiyónaai siyé suwasá tuwímbai sésa Maníkóní kísau-waasi wiyómpakewi aai wésimamiye suwaná ³⁰ Ísu simátimena séna minááímó isáámba ímba kembó súwa'nai índanifo kembó túwa'nai ídaniye. ³¹ Marapá'-waásímó aafimbó maitinkáínda-kanaa wétiye. Marapá'-waásítí sáwí-kawaagombo watiyuwáínda-kanaa wétiye. ³² Aaraa-táiyá'ó mó tufusíyan-kanaa seyaafá'á imáyáa tíménasa kempátá ténááwe Ísu siyáíye. ³³ Miyámó siyáimba aaraa-táiyá'á tufíyana puwíndasafena súwasa ³⁴ waásisomba isésa sésa Maníkón-aaí aúfáífimba

agaimaréna séna Maníkómó iyáfasinankaraiwai aasiyaasí maé'mae'a íníye siyáifo emó sénda kemá waási úrankomba aaraa-táiyá'á mó tufusíya'a puwónaumne wésempe emá nááwawa sé ewá sénó suwaná ³⁵ Ísu séna waási sáma kátinkaundawi úndanifo kárika'a kesé'a méranaumne. Waásimo kumeu'ó in-áémpá'ó kombá nááfara'i wégowasa pósa ímba wéawanaawe. Kumeu'ó in-tántáákó kempá'á tifó sé'a sámo kátínkáípa'a méraaro. ³⁶ Sáma kaimbá pó'a kentáfé'a sé'a kentáásí ságoma óne sembá pó'a ságoni aráá'marimba ú'mai méranaawe Ísu siyáíye.

Yúnda-a-ora-a-waasi Ísuntafesa ímba timankúnkúmba uráan-aaí.

Ísu simátimena tiyuwéna aúpá'á méraiye. ³⁷ Túranka'a kawé-kísáú ímba awánaraan-kwaame'ó uráimbanifo wentáfésa ímba timankúnkúmba ésa Maníkómpákémbá kunkáíye siyáawe. ³⁸ Mindásafena naaófá'á Maníkón-aaimo simátímakowin-awi'a Áísáya siyáin-aaí érai'a siyáíye.

Fasi'aénkóo kawé'-áái kosimátimunasa minááisáfésa ímba érai'e wésewe. Ení fasi'aémbá aráátimendanifo ímba awánaraawe

Áísáya agaimaréna siyáíye. ³⁹ Ísun-aaisafesa ímba timankúnkúmba untáféna naaófá'á Áísáya agaimaréna séna

⁴⁰ Maníkó túramba kafítúwáísasa pósa túramba ímba awánaraawe. Maníkó táá'a káúntuwaisasa pósa ímba ísaraawe. Maníkómó simbá miyá uráunda pósa

kempá'á ímba tíya'a sáwí-imayaa
maitiyuwé'a kawé'á uwátinkanaumne

Maníkó siyáiyé Áísáya agaimaréna séna ⁴¹ Ísuni
sáma awánaraimba póna mináái agaimaréna
siyáiyé.

⁴² Yúndaa-oraq'-waasi tuwímbai Ísuntafesa
timankúnkúmba ésa Maníkómpákémbá kunkáiyé
sésa áamáan-kawaa-waasi áamáan-daumpa'a iyófo
sésa aambá fáí'maraafoniye sésa ímba afora'á
sumbá ⁴³ Maníkó kesúwí'a mósá maráinkwae-
imayaa ímbanofó waasi tuwímbai kesúwíta mósá
maráiwae-imayaa ésa miyán-ímáyáá umbá pósa
Ísuntafesa érai'e ímba afora'á siyáawe.

Ísu simátimuwasa tuwínkaa'o uráan-aaí.

⁴⁴ Ímba afora'á suwaná Ísu óraaka
séna kesááisafesa érai'e sésa kenká'á
timankúnkúmbó iyawi ímba kentáfesa aantemba
ofó si'mákaiwaintafesawara'a timankúnkúmba
wéowe. ⁴⁵ Kesí áwáumo suwánaawimo
ombá ímba ken-aantemba wésuwanaafo
si'mákaiwainkwará'a wéawanaawe. ⁴⁶ Marapá'ó
kumúnda waási sáma kátinkaundawi únda pósa
kenká'á timankúnkúmbó iyawi ímba kumeu'ó
in-áémpá'á méranaawe. ⁴⁷ Kesááimo ímbo
ísámai kawé'ó owí aaifimbó maitinkái ímba
kemá úne. Marapá'-wáási ímba aaifimbó
maitínkáandasafe'a kumúndanifo sáwí'ó úmaimo
méraampinkemba kawé'-ámpá'á métinkanae'a
kunkáumne. ⁴⁸ Ánaaen-kanaara'a kesáái
isésa tínaaembo uwásinkaiyawí sésa kawé'-áái
sínaaemba uwámakaundaniye sénáawe. ⁴⁹ Ímba
kesí imáyáafinkemba sumpo kesifo si'mákaiwai

simásímakain-aai sún-da pó'a ánaaen-kanaa tínsa sésa kawel-áái sínaaemba uwámakaunda ímbo oráambá uráundaniye sénááwe. ⁵⁰ Kesifon-aai aúí'a úmai maé'mae'o íyan-aain-iyé. Sún-da-aai kesifo simásímakain-aai simátimune Ísu siyáiyé.

13

Ísu wení waási tísamaimo non-kwitínkarain-aai.

¹ Tíyótaimo í-tánón-kánáá aafáyáaraamba úwana káfékaamba Ísu imáyáa éna séna marapá'á tuwé'a kesifompá'ó kunuweré'o iyón-da-kanaa tiyé séna marapá'-wáásí wenááimo ísón-kwaasi áfááraumai imáyáa tiména miwísáfénawe séna puwíníye súwana ² waántáwanko Sáímonin-ááninkomba áwí'a Yúndasi-Ísakeriotimba Ísuni pintaru'á uwó-imáyáá ámakowasa Ísuwe wení kísau-waasiye tómbá wénowana ³ afowámá seyaafá-fásí'áémbá ámakowana póna Maníkómpákémbá kunkáunda pó'a kunuweré'a iyónaumne-imayaa Ísu éna póna ⁴ tómbá wénowana iyáfasinena paákákén-únánkwátói faú'marena táúri kárá'umaena ⁵ táúfapimba nombá fatímarena wení kísau-waasi tísamai non-kwitinkéna táúrisamba uwátuwena ⁶ Ísuma Sáímoni Pítaampa'a túwana séna Fasi'aénkóo ímba kesísamai non-kwisinkaaó súwana ⁷ Ísu séna kemó úndama káfé'a ímba wéisaanda po ánaaemba isáínone súwana ⁸ Pítaa séna kesísamaimo non-kwisínkéndasafe'a a'áo símasima'a ónaumne súwana Ísu séna enaísamaimo ímbo non-kwiyánkáanamo éma

kesí waási-i'la ímba ínone súwana ⁹ Pítaa séna Fasi'aénkóo ení waási-i'la ónae súmpo ímbo sísamai aantemba non-kwínda síyayaankwara si'nónkwará'á non-kwiyuwó súwana ¹⁰ Ísu séna nombó pékáawimo ésa ímba seyaafá-túfá'á non-kwiyónááfo tísamai aantemba non-kwiyónááwe. Kembiwí non-kwisaawaná kímborawigo ímba non-kwiyáiyemo súmba ¹¹ Ísu wení pintaru'-wáásígómbá ísarontafena séna kembiwí non-kwisaawaná kímborawigo ímba non-kwiyáiyeye siyáiyeye.

¹² Ísu simátimena tísamai non-kwitiyuwéna paákákén-únánkwátóimo faú'maromba maimái úmaena ménamo tómbó némopa'la wéna tísai ena séna kemó úndawini áwáuma éra isaaó. ¹³ Kentáfé'a sé'la uwáitái'-iwái Fasi'aénkó ónemo sembá érai'la miyán-kwáásí úne. ¹⁴ Kemá kembó uwáitái'-úndawi kentí Fasi'aénkó pó'a tísamaimo non-kwitinkáúndasafe'a kemá moórá-mora non-kwitínkáaro. ¹⁵ Kemó kembó aráátimundantemba kembiwíwará'á miyán-oro. ¹⁶ Érai'la simátime'la sune. Kísau-waasimo ésa miwítí óraa'-waasigomba ímba iyáákanaawe. Ti'mákaiwain-ai maimaésa kosimátímakaawimo ésa ti'mákaiwaimba ímba iyáákanaawe. ¹⁷ Miyáumai kemó únda é'a awánaafo miyámó iyambo iyana tirunkó kawe'á íniye. ¹⁸ Kempínkémbá ímba seyaafátáfé'a súmpo kendé-í'lo uwátinkaunda-waasi é'a tuwánaraumne. Maníkón-ai aúfáífimba agaimaréna séna kesé'a moóráfinkembo tómbó naráiwai kesí pintaru'-wáásín-iye agaimarénamo

siyáimba érai'a siyáiyé. ¹⁹ Ímba paápé uráisa'a simátimunda póna ánaaemba paápé ina'a kentáfé'a timankúnkúmba é'a Maníkómpákémbá kunkáiyé sénááwe. ²⁰ Érai'a simátime'a sune. Ti'maráanasa wíyawí-tai isámai kawé'ó íyantén-úmai kesáái isámai kawé'á ónááwe. Kesááimo isáiyantén-úmai si'mákaiwain-ai isánááwe Ísu siyáiyé.

Moóráwigo kesí pintaru'á máíníyemo Ísu siyáin-ai.

Mátíyu 26:20-25, Mááka 14:17-21, Rúku 22:21-23

²¹ Ísu simátimena wenarunkó umbái tówana séna érai'a simátime'a sune. Kempínkémbá moóráwigo kembá namuro-wáásímá aráátiminye súwata ²² wení kísau-waasi moórá-mora wenaúfínayaafimba éta nááwantafenawa síyó séta ²³ wení kísau-waasigo Ísu kembá arumbá símakowi Ísuni ewaa'á méraawanana ²⁴ Sáimoni Pítáa kentáféna aúwá'náán-kwaame'a éna séna nááwantafewa sénó sé áisai uwo súwa'a ²⁵ wení ewaa'á kífae'a áisai e'a sé'a Fasi'aénkóo emó sénda nááwa'iyó séwánana ²⁶ Ísu séna kemó tómbó nompín-tu'maimo áménda-waasi wemán-iyé séna tómbá maimaéna nompín-tu'mai miwámbá Sáimoni-Ísakeriotin-ááninkon-awí'a Yúndasimba amúwana ²⁷ mintómbá maúwana waántáwanko wenarumpimbá iyúwana Ísu simáména séna emó ónae sinda-í'a maaránka'a uwó Ísu súwasa ²⁸ tómbó wénesamo méron-kwaasi Ísumo sún-aaigoni áwáuma ímba isámai kawé'á umbá ²⁹ sésa Yúndasi óntanka'o káráwiyowintafena Ísu séna ímbo óntamo

makáan-kwaasi tuwímbai timiyó Ísu siyémá sésa tanómbó káúfón-kanaaratafesa sésa tómbá méyánuwo Ísu siyémá suwaná ³⁰ Yúndasi Ísumo amún-tomba maimaéna minúwóiyáán-úmai máápa'a kumúwana kumeu'á uráiyé.

Aú-amaambo simátímakain-ai.

³¹ Yúndasi máápa'a kumúwana Ísu séna káfé'a waási úranko súwí'a óraa'a isaná kesí kísaugo Maníkón-áwí'a óraa'a íníye. ³² Kesí kísaugo Maníkón-áwí'a óraa'o intembá káfé'a Maníkó kesúwí'a óraa'a uwásinkainiye. ³³ Kesí iyámpóisono. Kárika'a kesé'a mé'a tiyúwáana'a siyaafái ónááwe. Yúndaa-waasisafe'o é'o simátíme'o súndantemba kentáfé'a sé'a iyóndara'a ímba kanaa'á iyónááwe. ³⁴ Aú-amaamba simátíména'a kesirumbó timúndanten-úmai moórá-mora-waasi kentirumbá tíméro. ³⁵ Moórá-mora kentirumbó timíyasamo ésa tuwánésa sésa Ísuni kísau-waasin-owe sénááwe Ísu siyáiyé.

Pítaa ánaaeni'a uwásinkainiyemo siyáin-ai.

Mátíyu 26:31-35, Mááka 14:27-31, Rúku 22:31-

34

³⁶ Ísu simátimuwana Sáimoni Pítaa áísai ena séna Fasi'aénkóo nááfara iyínono súwana séna iyóndara'a káfé'a ímba sirááiwainompo ánaaemba sirááiwainone súwana ³⁷ Pítaa séna Fasi'aénkóo nóra séna káfé'a ímba embá arááiwaenaumno. Ímba pó'a áwa'nai e'a puwónana kawel'á íníye súwana ³⁸ Ísu séna áwa'nai e'a puwónaumnemo sénda kemá érai'a simáme'a sune. Kokórigomo

ímbo ááimo siyáindara'a kaumbo-íká'á kentáfé
séma ímba awánáúnda-waasin-iyé
sínone Ísu siyáiyé.

14

*Maníkómpá'ó íyan-amba kemá únemo Ísu
siyáin-aaí.*

¹ Ísu simátimena séna kentirunkó ímba sáwí'a
ína'a ímba óraa'-imayaan-oro. Maníkómbá
timankúnkúmba é'a kenkwárá'á miyán-oro.
² Kesifoní naaópa'a sáwífa'-maru'a wéraiye. Ímbo
miyámó uráinkakaa ímba simátimusino. ³ Kemó
iyúnda kentí maru'á ito'mayaa uwátinkanae'a
iyúne. Iyuweré'o kuntí'mae'o iyónda kemó
méraundara'a iméranaawe. Miyá ona'á
kesé'a méranaawe. ⁴ Kemó iyúnda-amba é'a
awánaraawe súwana ⁵ Tómaasi simáména séna
óraakoo emó iyónda-naopa'a ínta awánaraumne.
Nóraumaisaawa aantá awíyánaumno súwana
⁶ Ísu séna Maníkómpá'ó iyíyan-amba kemá
úne. Kemá éraikoni áwáuma úne. Kemá
maé'mae'o iyawini áwáuma úne. Kesifoní
naaópa'a ímba úwoi iyónááfo kemá minámbá
únda pósa iyónááwe. ⁷ Kesí áwáumo suwánékaa
kesifombá awíyaawisino. Káfé'a wéawanaawe
súwana ⁸ Fírípi séna óraakoo enafombá
aráásímínanasa kentáá kanaa'á íno súwana
⁹ Ísu séna ayáátááka'a kesé'a méraundanifo emá
kesí áwáuma ímba suwánaraane. Kesí áwáumo
suwánaawi kesifombá é'a wéawanaafo nóra
isawá enafombá aráásimiyo wéseno. ¹⁰ Kemá
kesifoé'a kááísamai méraunana kesifomá kesé'a

kááísamai méraiye. Minááísáfé'a érai'e seró. Ímba kesí imáyáafinkemba sumpo kesifomá kesé'a ména wení kísau isa'á sune. ¹¹ Kemá kesifoé'a kááísamai méraunana kesifomá kesé'a kááísamai méraimba pó'a minááísáfé'a érai'e seró. Ímbo miyámó sé'o é'a kesí kísau awáné'a sé'a érai'a wiyómpakemba Maníkómpákémbá kunkáiyé seró. ¹² Érai'a simátimé'a sune. Kentáfé'a timankúnkúmba é'a Maníkómpákémbá kunkáiyé síyawi kemó úndanten-kísau miwíwará'á maenááwe. Kesifompá'á iyé'a Manikóni ámútankomba ai'maráandasafena miwítí kisaugo kesí kisaugomba iyáákainiye. ¹³ Ken-ímáyáámó é'o sísai íya'o é'a miyá ónaumpo kentáfé'a ísámai kesifon-áwí'a mósá maránááwe. ¹⁴ Ken-ímáyáámó é'o sísai íya'o é'a

kemá miyá ónaumne Ísu siyáiyé.

Manikóni Ufaen-ámútánkómbá ai'maráanana kumíníyemo siyáin-ai.

¹⁵ Ísu mináái simátiména séna kentirumbó simé'o é'a kesáái ísámai kawé'á onááwe. ¹⁶ Kesifombá áisai onaná karáá'á tutinkáíndawimba ai'maráínana kumbéna kesé'a aasiyaasí maé'mae'a íníye. Wemá éraikoni áwáun-íye. ¹⁷ Marapá'-wáásí wembá ímba awánésa wenáái ímba wéisaamba pósa ímba kanaa'á sésa kesé'a tamauwó wésefo kesé'a ména kentirumpimbá maé'mae'a ímbá pó'a wembá wéawanaawe. ¹⁸ Káríka'a tiyúwáandanifo ímba áwíyaraa'-iyampoimo ontembá onááfo iyuweránaumne. ¹⁹ Kári-kanaa marapá'-wáásí kembá ímba suwánánááfo kembiwí aneka'á suwánánááwe. Kesé'a méraunda pó'a kemá

aúí'a úmai méranaawe. ²⁰ Minkánáá tína'a sé'a érai'a afowáe'a ména keséta méraísata weséta méraumne miyá sénááwe. ²¹ Kesááimo taawiyafésamo kawel'ó owí tirumbá siménááwe. Tirumbó simíyawí kesifoé kesé'a sirunkái timéyauye. Kesirumbó timúndawisafe'a símai afora'á paápé úmai méranaumne súwana ²² Yúndasi-Ísakeriote araamáón-awi'a Yúndasi séna Fasi'aénkóo nóintafewe séwa úwoi-waasisafemase símai ímba afora'á paápé úmai méranaumnewa sénó. Kentáásáfémase símai afora'á paápé úmai méranaumnewa sénó súwana ²³ Ísu séna tirumbá simíyawí kesáái ísámai kawel'á iyana kesifomá arumbá miwí timínakai kewé kesifoé miwisé'a kumbéyauye. ²⁴ Kesáái ísámai ímba kawel'ó owí tirumbá ímba símakaawe. Súnda-aai ímba kesí imáyáafinken-aain-ifo kesifo si'mákaiwaini imáyáafinken-aain-iyé.

²⁵ Kesé'o méraundara'a mináái simátimune. ²⁶ Énifo kesifomá wení Ufaen-ámútánkómbá kentí karáákómbá ai'maráinana kumbéna ken-ánóndáá éna seyaafá-tántáá'á aráátimena súnda-aai timína'a táaka'a maránááwe. ²⁷ Tiyuwé'a faru uwátinke'a kentirumbó aáno'o uwátínkáandate úmai méraaro. Marapá'-wáásí ímba miyá wéuwatinkaafó kesirumbó aáno'o maráúndantemba miyáumai timúne. Mindásafena kentirunkó ímba sáwí'a éna ímba táá'a íno. ²⁸ Tiyúwáandanifo kentópa'a iyuweránaumnemo súnda é'a wéisaawe. Kentirumbó simé'o é'a kesifompá'á iyóndasafe'a aamoí ónááwe. Kesifomá kembá iyáákaraintafe'a símai aamoí ónááwe. ²⁹ Ímba paápé uráisa'a

simátimunda póna paápé ina'a kentáfé'a sé'a érai'a siyáíye sénááwe. ³⁰ Waántáwanko maambáráraké-sáwí-káwáágó wétimba pó'a ímba aaimá ayáátáaka'a simátimumpo wení fasi'aénkó ímba kembá ta'ótorainiye. ³¹ Kesifomó simásímakaimba miyámó únda suwánésa sésa afowámbá arumbá ámakaiye sénááwe. Íyáfasinaiyata konó Ísu siyáíye.

15

Érai'a ándáma kemá únemo Ísu siyáin-ai.

¹⁻⁵ Ísu simátimena séna érai'a ándáma kemá úne. Kesifomá minándará'ó káráwiyaiwainiye. Ándáma kemá úne. Ándágoni amaimá kemán-owe. Ímbo arambó iyáínda-amaimo éna ayááisuwainiye. Arambó iyáínda-amaimo éna ayááimarainana arágásáó agaimái arambá iyáíniye. Ayááímáráintemba simátímakaunda-aigo miyá éna tirunkó arupíse wéiye. Kesé'a kááísamai méraiya'a kemá kempá'á kááísamai méraano. Amai aantenkomo éna ímba arambá iyáíniye. Miyámó intembá kesé'ó ímbo kááísamaimo méraiyanamo éna ímba arambá iyáíniye. Kemá kesé'a kááísamai méwa'a pó'a kesé'ó kááísamaimo mérai yawimo é'a sáwífa'-aramba imái méranaawe. Kembó ifá'ó siyuwésamo ésa ímba arambá imái méranaawe. ⁶ Amaimó ayááisuwainda-amaimo aáénkáíndamo éna ayáímai agaisuwáíniye. Kesé'ó ímbo kááísaiyawí miyá íniye. ⁷ Kesé'ó kááísamaimo mérai yawí kesááimo kentirumpimbó ta'óto'maraiyawí áisai

íyana póna miyá uwátinkainiye. ⁸ Sáwífa'-arambo imáímo méraiyan-kwaasimo tuwánésamo ésa sésa Ísumbo arááíwáén-kwaasin-owe síyana kesifon-áwíkomo éna óraa'a íníye. ⁹ Kesifomó arumbó símakainten-úmai kesirumbá kembá tímúne. Kemó é'a misírúntáfé'e símai méraaro. ¹⁰ Kesifoní áamáamba isámai wenaruntafé'o símáimo méraundantemba kesí áamáambo isé'o é'a kesiruntafé'a símai méraaawe. ¹¹ Mináái simátímakaunda pó'a kesí aamoigó kentirumpimbá óraa'a wéraina'a aamoí é'a méraaro. ¹² Kesirumbó tímúndantemba moórá-mora-waasi tirumbá tíméro. Mindá kesí áamáamba tímúne. ¹³ Kentí waásisafesawe símai wétuwa'nai-e'o puwónae sésamo puwíyamba ímba moórá-aaí símai iyáákamai tirumbá tíménááwe. ¹⁴ Kesááimo isémaiyawimo é'a kesí waási-i'a ónááwe. ¹⁵ Óraa'-waasigoni kísau-waasi óraakoni kísau ímba awánaraambanifo wenáfárawaisai wení kísau wéawanaraawe. Miyámó ontáfé'a pó'a kesifomó seyaafá'-ááímó simásímakaimba simátimunda pó'a ímba kesí kísau-waasiye sendá kesífárawaisaiye sénaumne. ¹⁶ Kembiwí ímba kembá kendé-í'a uwásínkááwa'a kemá kembiwí kendé-í'a uwátinkaunda pó'a wé'a fasi'aén-árámbá koimái sáwífase úmai méraaro. Ken-ímáyáámó é'o kesifompá'ó áísai íyanamo éna miyá uwátinkainiye. ¹⁷ Moórá-mora-waasi tirumbá tíméro sé'a miyán-ámáámbá simátimune Ísu siyáíye.

Marapá'-wáásí tíyámbo uwátínkaraan-aaí.

¹⁸ Ísu mináái simátimena séna marapá'-wáásímó kembiwísáfésamo tíyámbo

uwátinkaiya'lo é'la tááka'la maré'la sé'la aifa'á kentáásí Fasi'aénkómbá tíyámba uwánkaraawe sénááwe. ¹⁹ Kemá marapá'-wáásífinkémbá kembá kendé-í'la uwátinkaunda pósa marapá'-wáásí tíyámba wéuwatinkaawe. Kembó úwoimo marapá'-wáásímó onkakaa kentáfésa sésa kenkáán-kwáásín-owe sésa tirumbá tíméwisino. ²⁰ Kísau-waasi miwítí óraa'-waasigomba ímba iyáákaraawemo súnnda imáyáan-oro. Kentí óraako únasa pósa marapá'-wáásí karaánáá'la sinkésa sáwí'lo uwásínkáanten-úmai kembiwí karaánáá'la tinkésa sáwí'la uwátinkanaafo kesááimo isámaimo kawé'ó iyawi kentáái isánaáwe. ²¹ Kembiwí kesí waási-i'la ombá pósa marapá'-wáásí karaánáá'la tinkésa sáwí'la uwátinkanaawe. Si'mákaiwaimba ímba awánaraamba pósa sáwí'la ésa miyá ónááwe. ²² Kemó ímbo kusimátimundarakaa marapá'-wáásítí sáwí-imayaa úwoi aúpá'á wéraisino. Kusimátimunasa miwítí sáwí-imayaa ifá'ó túwááraamba ímba ifá'á túwááwana úwoi wéraiye. ²³ Tíyámbo uwásinkewi kesifonkwárá'á tíyámba wéuwankaawe. ²⁴ Kemó fí'owimo iyáákamaimo ímbo fí'o-fi'on-kisaumo maúndarakaa marapá'-wáásítí sáwí-imayaa úwoi aúpá'á wéraisino. Kesí kísau awánésa kené kesifoné tíyánkai wéuwasinkaawe. ²⁵ Maníkón-aaí aúfáífimba agaimaréna séna úwoisafesa kembá tíyámba wéuwasinkaawe siyáinka'la póna mináái káfé'la wépaape-iyé. ²⁶ Kesifompá'á iyé'la kentí karáá'ó tutinkáíndawimba ai'maráanana kesifompákémbá wenámútanko kembiwisé'la kumbéna wemá éraikoni áwáugo póna kentáféna seyaafá-tántáá'á kusimátiminiye.

27 Kemó kisaumo ómbaraawandarakemba é'a suwánaraamba pó'a kentáfé'wara kesí kisausafe'wara'a simátímapa'a kónááwe.

16

¹ Ánaaemba kesááisafe'a ímba fasi'ámai mé'a siyúwáafo sé'a mináái simátimunda imáyáan-oro. ² Ánaaemba marapá'-wáásímó kembiwísáfésamo ámáán-daumpakemba watuwánaemo síyamba mindásafesa sésa Ísuni kísau-waasi tínkamiyawi Maníkóní kísau wémaewe karo'á sénááwe. ³ Kenté kesifonté'a ímba suwánaraamba pósa miyáumai sáwí'a uwátinkanaawe. ⁴ Káfé'a mináái simátimunda póna mindá paapé ina'a imáyáa é'a sé'a simásímakaimba wépaape-iyé sénááwe. Mindásafe'a simátimune Ísu siyáiyé.

Maníkóní Ufaen-ámútánkó kisaumo wémain-aai.

Ísu simátimena séna kesé'a méraunda pó'a mináái ímba simátímake'a ⁵ si'mákaiwaimpa'o iyóndasafe'a káfé'a simátímakaana'a nááfara iyónó sé'a ímba síesai owe. ⁶ Iyónaumne súnda-aai ísááwana tirunkó umbaí taisa'á pó'a nááfara iyónó sé'a ímba síesai owe. ⁷ Érai'a simátime'a sune. Ímbo iyúndarakaa kentí karáá'ó tutínkáindawi ímba kúmíşino. Iyé'a wembá ai'máaraanana kembiwisé'a kumbéna kawé'á uwátinkainiye. ⁸ Kumbéna marapá'ó méraan-kwaasi kentí sáwí-imayaagoni áwáuma aráátiminiye. Arupísemo úmaimo mérai yawini áwáuma aráátiminiye. Maníkómó

aaifimbó maitinkáíndawini áwáuma aráátiminiye. ⁹ Kesááisafesamo ímbo timankúnkúmbo íyawisafena simátimena séna kentí sáwí-imayaa úwoi wéraiye síníye. ¹⁰ Kesifompá'ó iyúnda ímba suwánanááfo kentí karáá'ó tutinkáíndawi arupíse úmaimo méraiyaamba kunaráátiminiye. ¹¹ Maambáraráké-sáwí-káwáágómbá é'a aaifimbá maiyánkaraimba póna Maníkó aaifimbá maitinkáíníyema simátiminiye. ¹² Sáwífa'-aai simátimusina umbai-áái pó'a káfé'a ímba kanaa'á isánááfo ánaaemba isánááwe. ¹³ Maníkóní ámútanko kumbéna érai'-amba kawel'-ámbá aráátiminiye. Ímba wení imáyáafinkemba simátiminifo simámakain-aai simátimena aáno'o paápé índa-tantaa'a simátiminiye. ¹⁴ Súnda-aai simátiminana kesúwíko óraa'a íníye. ¹⁵ Seyaafá'-ááisómbá kesifondé mindá kendén-iyé. Miyáumai sé'a simámakaunda-aai Maníkóní ámútanko simátiminiye Ísu siyáíye.

Tirunkó umbaí taréna ánaaemba kawel'á ínáyemo siyáin-aai.

¹⁶ Ísu simátimena séna kárika'a ímba suwáné'a ánaaenka'a suwánanaawe súwasa ¹⁷ wení kisa-uwaasifinkemba tuwímbai sésa kesifompá'á iyúnda pó'a kárika'a ímba suwáné'a ánaaenka'a suwánanaawemo simbá nóintafenawa síyó. ¹⁸ Kárika'emo simbá minááígóní áwáuma ínta isáúmne. Nóintafenawa síyó suwaná ¹⁹ Ísu áisai ónaesamo umbá iséna simátimena séna kárika'a ímba suwáné'a ánaaenka'a suwánanaawemo súnda-aaisafe'a kembiwí áfááraumai kemó súnda-aaisafe'a símae wénowe. ²⁰ Érai'a simátime'a sune. Kembiwí ifi'á táiyasa

marapá'-wáásí aamoí iyambanifo kentirunkó umbaí taréna ánaaemba kentirunkó fetóí íníye. ²¹ Moórá-ininkomo iyámpóímo ma'ankáíndakanaa títanamo éna áí'a ínana arunkó umbaí táinana ánaaemba miniyámpóí ma'ankéna áikomba ímba imáyáa éna aamoí íníye. ²² Miyámó ontembá kentirunkó umbaí táina'a ánaaemba suwáné'a aamoí ónááwe. Aamoimó í-tántáá'á ímba maitiyuwánááwe. ²³ Minkánáámó tína'a ímba síesai ónááfo kesifompá'ó inaimó siyamba kentáfé'a ísámai áisai iyantafena póna miyá uwátinkainiye. ²⁴ Kesifompá'á ímba inaí siyáafo káfé'a kentáfé'a ísámai inaimó siyamba miyá uwátinkainana kentirunkó óraa'-aamoí ina'a méraaro Ísu siyáíye.

Marapá-tántáá'á Ísu iyáákaraiyemo siyáin-ai.

²⁵ Ísu simátimena séna waé'mai-ai simátimunda pó'a ánaaen-kanaa tína'a kesifon-ai afora'á simátimenaumne. ²⁶ Minkánáámó tína'a ken-ímáyáámó ontáfé'a kesifompá'á inaí síya'a kemá ímba inaí senaná ²⁷ wemá úwoi tíména wenarumbó tímakaintafena póna úwoi tímíníye. Kentáfé'a

sé'a Maníkómpákémbá kunkáíye sé'a tirumbá símakaantafena kesifomá arumbá tímakaiye. ²⁸ Kesifompákémbá marapá'á kumbéraunda pó'a káfé'a marapá'á tuwé'a kesifompá'á iyónaumne Ísu súwasa ²⁹ wení kísau-waasi sésa káfé'a ímba waé'mai-aaifinkemba sémpo aforatá simásimene. ³⁰ Kesáá séta áisai ónáísaiye ímba súnasaama emá ísaraandawi po afora'á wésene. Miyásá séta Maníkómpákémbá kunkáanesa sune suwaná

³¹ Ísu séna kentáfé'a Maníkómpákémbá kunkáiyé sembánifo ³² kárika'a siyuwé'a kentí naaó'-nao'a wété owa'á keyáá mérausina kesifomá kesé'a méraiye. ³³ Mináái simátimunda pó'a kesé'a kááisamai mé'a aáno úmai wempa'á méraaro. Marapá'-wáásí karaánáá'a tinkésa sáwí'a uwátinkanaafo marapá'-tántáá'wará waásiwara'a iyáákaraunda pó'a kentirunkó aamoí ína'a méranaawe Ísu siyáiyé.

17

Ísu wení waásisafena ísámai Maníkómpá'á in-aimó siyáin-aaí.

¹ Ísu simátimena wíyómpa'a awánéna séna kesifóo minkánáá wétiye. Kesúwí'a óraa'a ína'á enáwí'a óraa'-i'a uwánkáano. ² Seyaafá'-wáásí káráwiyaundasafe fasi'aémbá símakaanda pó'a símakaanda-waasi aúí'a úmai maé'mae'a uwátinkaunda mindásafe kesúwí'a óraa'-i'a ína'á enáwí'a óraa'-i'a uwánkáano. ³ Eyáá érai-Fasi'aenko óne. Kembá si'mákaandawi úne. Empá'é kempá'é tésa kenkáísááimo ísááwi aúí'a úmai maé'mae'a wéowe. ⁴ Marapá'á enáwí'a óraa'a úmai símakaanda-kisau tai'áúmne. ⁵ Kesifóo maramó ímbo úmakondara'a esé'a méraawanana kesúwíko óraa'-i'o uráinka'a po aneka'á miyá ínkwa'e'a sune. ⁶ Marapá'-wáásí'fínkémbá ení waasi-i'a uwátinke símakaana'a entáfé'a miyámó iwáí méraiye símai paápé uwátinkaunasa enáái wéisaawe. ⁷ Símakaandasafesa sésa mintántáá'á Maníkómó ámakain-tántaa'e wésewe. ⁸ Símakaanda-aaimo simátimunda wéisaawe. Empákémbá

kunkáunda-aai isésa sésa Maníkó ai'mákaisana kunkáiyé wésewe. ⁹ Miwísáfé'a ísámai inái súné. Marapákén-úwóí-wáásísáfé'a ímba inái sumpo símakaanda-waasi ení waásisafé'a ísámai inái súné. ¹⁰ Ení waási kesí waásin-owe. Kesí waási ení waási ésa kesúwí'a óraa'-i'a wéowe. ¹¹ Marapá'ó ímbo méraanda empá'á iyónaumpo miwí marapá'á méranaawe. Kawe-késifóo miwíyá'á emá káráwiynasa pósa Maníkómbó áántaan-kwaasi-i'a úmai méranaawe. Esé kesé'o kááísamaimo mérauyantemba miwí kááísamai méranaawe. ¹² Miwísé'a mé'a káráwiyaunasa Maníkómbó áántaan-kwaasi-i'a úmai mésa ímba sáwí-amba arááíwakaawe. Énifo moóráwigo sáwí-amba arááíwainda póna mináái Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna siyáin-aai paápé íniye. ¹³ Empá'á ímbo iyúnda marapá'á mé'a miwí tirumpimbá kesí aamoigó óraa'o intáfé'a mináái simátimune. ¹⁴ Enáái simátimakaumne. Kemó ímbo érai'o marapá'-wáásímó úndantemba miwí ímba érai'a marapá'-wáásí ombá pósa marapá'-wáásí úwoi-waasi tíyamba wéuwatinkaawe. ¹⁵ Ímba sé'a miwí marapákémbá kuntiyaaó sumpo waántáwanko sáwí'a uwátínkáífo séma káráwiyuwo súné. ¹⁶ Kemó ímbo érai'o marapá'-wáásímó úndantemba miwí ímba érai'a marapá'-wáásín-owe. ¹⁷ Enáái érai'-aai póna tirumpimbá wérainasa ení waási-i'a úmai méranaawe. ¹⁸ Kembó si'maróna'o marapá'ó kunkáundantemba miwí ti'maráanasa marapá'-wáásífímbá méranaawe. ¹⁹ Miwísáfé'e sé'a enaráái aantemba wáúnda pósa enaráái aantemba waránááwe.

²⁰ Ímba maankwáásísáfé'-aantemba inai sumpo miwí táái isésa kentáfésa timankúnkúmba ésa Maníkómpákémbá kunkáiye síyawisafe'wara'a inai sune. ²¹ Kesifóo inai sé'a esé kesé'o kááísamaimo mérauyantemba miwí enté kenká'é kááísamai méranaawe. Miwí kááísamai méraamba pósa marapá'-wáásí tuwánésa sésa érai'a Maníkó Ísumba ai'mákaisana kunkáiye sénááwe. Mindásafe'a inai fínkémbá simámune. ²² Esé kesé'o mimbóráí'o úmaimo mérauyantemba símakaanda-fasi'aemba tímakaanda pósa mimbóráí'a úmai méranaawe. ²³ Emá kesé'a kááísamai méraana'a kemá miwísé'a kááísamai méraunda pósa miwí kááísamai méranaawe. Marapá'-wáásí mindá tuwánésa sésa Maníkó Ísumba ai'mákaisana kunkáiye sénááwe. Enarumbó símakaandantemba miwíwará'á tímakaanda pósa marapá'-wáásí tuwánésa sésa érai'e sénááwe. ²⁴ Kesifóo maramó ímbo úmakondara'a enarumbá siméma fasi'aémbá símakaane. Símakaanda-waasi kesé'a méraiwae sé'a súnnda pósa kesí fasi'aémbá awánánááwe. ²⁵ Kesifóo usukáéwi óne. Marapá'-wáásí embá ímba wéawanaafo kemó awánáúnda símakaanda-waasi kentáfésa sésa Maníkó ai'mákaisana kunkáiwaiye wésewe. ²⁶ Entáfé'a miyámó iwái méraiye símai paápé uwátimunasa enarumbó símakaandantemba miwí tirumbá simíya'a miwísé'a méranaumne. Entáfé'a miyámó iwái méraiye símai paápé uwátínkare'a paápé úmai kónaumne Ísu inai fínkémbá miyá siyáiyé.

Ísumbo ta'ótokaan-aaí.

Mátíyu 26:47-56, Mááka 14:43-50, Rúku 22:47-

53

¹ Ísu simátimena wení kísau-waasise'a Kíndáróni-nomba kofatésa taai-kanáágúnéfímbá komérowana ² Ísu wení kísau-waasise'a mintái-kánáágúnéfá'á kógo upa'á Yúndasi Ísuni pintaru'-wáásígó mintái-kánáágúnéfá'á awánópa'a ³ mifá'á kúmba ámáán-kawaa-waasiye óraa'-amaan-kisau-waasiye i-wáásíwára'á ámáán-danka'-i-waasiwara'a ti'márówana Yúndasi ti'maena taánáínkwara paepáé'wara'a maimaésa ómbá to'maésa mintái-kánáágúnéfá'á kumbá ⁴ Ísu wempá'ó tında-tantaakomba iséna wení waásifinkemba iyáfasinena miwí túranka'a koména tísai ena séna nááwani ayaafáiya wéoo súwasa sésa ⁵ Ísu Násaretifakewintafeta wéayaafai-une suwaná séna miwántáfé'ó sembá kemá úne súwasa Yúndasi Ísuni pintaru'-wáásígó póna miwísé'a méraiye. ⁶ Kemá úne Ísu súwasa miwí tauwéropa'a tanaambá fowaná ⁷ Ísu aneka'á tísai ena séna nááwani ayaafáiya wéoo súwasa Ísu Násaretifakewintafeta wéayaafai-une suwaná ⁸ Ísu séna é'a simátímakaumne. Maandá kemá úne. Kembó siyaafái ontáfé'a maankwáási étinkaiyasa koró Ísu súmba ⁹ Maníkóntáféna siyáimba símakaanda-waasi ímba sáwí-amba arááiwakaawe siyónka'a póna paápé úmai mináái súwana ¹⁰ Sáimoni Pítaa paepáé'a awáúfínkémbá taútuwena aifa'-ámáán-káwáágóní kísau-waasion-áá'a fagáúsuwomba minkísáú-wáásígón-áwí'a Márákási wenáá'a

fagáúsuwowana ¹¹ Ísu Pítaantafena séna ení paepáé'a awáúfimbá wiyuwó. Sí'o índá-i'a uwásinkaiyambanifo

kesifoní kísau ímba tuwánáúmpo miyá ónaumne Ísu siyáíye.

Ísumba áí'maesa Ánásimpa'o kuráan-aaí.

¹² Ísu súwasa i-wáásíyé miwítí óraa'-waasiye áamáán-danka'-i-waasiye Ísumba ta'óto'mai ayáánka'a kárá'umaesa ¹³ áí'maesa aifa'á moórá-kawaagon-awi'a Ánásimpa'a tuwaná wemá Káyafaasin-ásáánko éna minkánáá Káyafaasi aifa'-ámáán-káwáágó póna ¹⁴ ááéma simátimena séna Yúndaa-waasi seyaafá'á púwófo séna moóráwigo puwíníye siyáiwain-ásáánkompa'a kuráawe.

Pítaa ímba awánáúnda-waasin-iyemo siyáin-aaí.

¹⁵ Kuwasaráí Ísuni kísau-waasiyai moóráwigo Sáímoni Pítaae moóráwigoe'a Ísumba arááiwa'maesarai kuyambá aifa'-ámáán-káwáágó moóráwigomba awánasuwowana aaimó ísópa'a Ísumbo máánkaropa'a imérowana ¹⁶ Pítaa máápa'-ontafimba mérowana aifa'-ámáán-káwáágó awánówi iyuweréna ontará'ó káráwiyon-arasigomba simámuwana ontá tiyankówana Pítaamba áí'maena íyáferowana ¹⁷ minárásígó Pítaamba awánéna áísai ena séna minkwáásígóní kísau-waasiya'ono súwana Pítaa séna ímbanifo kemá fí'on-kwaasi úne súwasa ¹⁸ táwitafesa ésa kísau-waasiye i-wáásíyé iyamá

agaimakésa tiyáamba wégaufuwana Pítaa mináái simásuwena iyará'á koména ayáámba kauráiyé.

Aifa'-ámáán-káwáágó Ísumbo áísai uráin-aai.

Mátíyu 26:59-66, Mááka 14:55-64, Rúku 22:66-

71

¹⁹ Pítaa iyamá wégaufuwana aifa'-ámáán-káwáágó Ísuntafena séna simátímakaanda-aai simásimiyo. Ení kísau-waasisafewara'a simásimiyo súwana ²⁰ Ísu séna Yúndaa-waasiti óraa'-amaan-daumpa'e kári'-amaan-daumpa'e simáti-simatimbo émaunda afora'ó sémaunda ímba aúpá'á simátímakaumpo ²¹ nóintafewa wésisai-ono. Kesááimo ísaraawi tísai inasá simátímakaunda-aai ísaraamba pósa sénááwe súwana ²² ámáán-danka'-i-waasigo Ísumba tufuwéna séna aifa'-ámáán-káwáágómó sinká'á ímba miyá siyó súwana ²³ Ísu séna sáwí-aaimo súndaraka misáwí-áái ááema afora'á isinó. Kawe'-ááímó súndasafe nóintafewa sínkamono súwana ²⁴ Ánási ai'marówasa ayáámpinkenanda ímba awátuwesa minándáwárá'á ái'maesa Káyafaasi aifa'-ámáán-káwáágómpá'á kuráawe.

Pítaa ímbo awánáúnda-waasin-iyemo siyáin-aai.

Mátíyu 26:71-75, Mááka 14:69-72, Rúku 22:58-62

²⁵ Aifa'-ámáán-káwáágómpá'á Ísumba kuwaná Pítaa iyará'á ména ayáámba wégaufuwasa iyará'ó máún-kwaasi áísai esa sésa ewárará minkwáásígóní kísau-waasiya'ono suwaná mináái umémpa'a tuwéna séna ken-ímbaniye súwana ²⁶ aifa'-ámáán-káwáágóní kísau-waasigo

Pítaantafena séna emá minkwáásígóe'a taai-kanáágúnéfá'á méraaya'a tuwánérúnda éraira súno séna Pítaamo áá'o fagáúsuwowini akún-ándáfákéwí súwana ²⁷ Pítaa aneka'á séna ken-ímbaniye súwana kokórigo áái siyáiyé.

Ísumba Páiratimpa'o áí'mae kuráan-aaí.

Mátíyu 27:1-2,11-14, Mááka 15:1-5, Rúku 23:1-5

²⁸ Kokórigo áái súwasa siyarónka'a Káyafaasini naaúmpakemba Ísumba áí'maesa kámáni-oraakoni pááimpa'a máankesa sésa ímba Yúndaa-waasiti naaúmpa'an-ifo fí'on-kwaasiti naaúmpa'a iyéta tíyótáimo í-tánómbá ínta náúnafo sésa ímba íyúwana ²⁹ Rómu-kamani-kawaagon-awi'a Páirati kúwákárúwena kuntísai ena séna minkwáási nóra inkakena aaifimbá maenkánaera séo súwasa ³⁰ sésa ímbo sáwí'o uráinkakaa ínta áí'maeta túsino suwaná ³¹ Páirati séna keyáárika'a áí'mae'a kentí áamáambo makénten-úmai simánkáaro súwasa minYúndáá-óráá'-wáási sésa Rómu-kamani-waasi moóráwigombo tufú'maimo utáiyantafesa aambá fáí'makaawe sumbá ³² ááéma Ísu simátimena séna aaraa-táiyá'á sínkamiya'a uwónaumne siyáin-aaí paápé úwasa áí'maesamo kumbá minááísáfesa uwaná ³³ Páirati naaúmpa'a kunuweréna iyéna Ísumba áántena séna emá Yúndaa-waasiti kawáágówá óno súwana ³⁴ Ísu séna ení imáyáafinkena síesai ó waásiya simámakaawawa síesai óno súwana ³⁵ Páirati séna kemá ímba Yúndaa-waasi úne. Ení waásiye óraa'-amaan-kisau-waasiye áí'maesa kempá'á tiyáafo nóra ónasawa'iyo súwana ³⁶ Ísu séna kemó kawáá-í'o úndama ímba marapá'á wéraiye. Kemó kawáá-í'o

úndamo marapá'ó wérainkaka kesí kísau-waasi tíyááwaisino. Yúndaa-waasi kembá ta'ótoraafó sésa tíyááwaisino sésa ta'ótokaawe. Kemó kawáá-í'lo úndama ímba marapá'á wéraiye súwana ³⁷ Páírati áísai ena séna kawáágówá ónó súwana Ísu séna é'a séne. Mindásafe'a marapá'á kumúnana masínkaraimba pó'a arupíse-aaí wésimatimune. Arupíse-aaísafesamo aamoimó owí kesááima wéisaawe súwana ³⁸ Páírati séna nóin-aaíya arupíse-aaín-iyó siyáíye.

Ísumba tufuwíyana puwínomo siyáín-aaí.

Mátíyu 27:15-31, Mááka 15:6-20, Rúku 23:13-25

Páírati simásuwena kúwákárúwena Yúndaa-waasisafena séna wemó sáwí'lo uráimbo simásímakaamba saafá únana ímbanifo ³⁹ tíyótaimo

í-tánón-kánáá tintembá moórá-waasi áántaawa'a ándáfakembo awá'anikaundantemba minkánáámó tinká'á Yúndaa-waasiti kawáágóná awá'ankanaumno tísai ena súwasa ⁴⁰ óraaka sésa ímbanifo wembá ímba awá'ánkénda Párápásimba awá'anikaao suwaná Párápási tiyéna uménté'a in-kwáásín-iyé sésa

wembá awá'anikaao siyáawe.

19

¹ Suwaná Páírati i-wáásí simátimuwasa Ísumba áwíyandasamba áwíyonku'-nésa ² óraa'-waasiti kámo'an-iyé sésa áwíyandama owepámai Ísu a'nómpímbá kufé'ankesa naae-únánkwátói óraa'-waasiti unáánkwátóin-iyé sésa uwánkesa ³ karaánáa'a ankésa moórá-mora wempá'á

tésa sésa Yúndaa-waasiti kawáágó óne sésa tiyáántamba

tufúto'naamai uráawe.

⁴ Tufúto'naamai uwaná aneka'á Páirati kúwákárúwena seyaafá'-wáásísáféna séna ísáaro. Ímba sáwí'o uráintafe'a áí'mae'a túranka'a máánkaraana'a awánaaro. Ímba sáwí'a uráiyé súwana ⁵ Ísu kúwákárúwena a'nómpímbá áwíyandawara naae-únánkwátóiwara'a kúwákárúwowa Páirati simátimena séna minkwáásígómbá awánaaro súwasa ⁶ óraa'-amaan-kisau-waasiye amáán-danka'-i-waasiye awánésa óraaka'-oraaka'a sésa aaraa-táiyá'á tufiyana puwíno suwaná Páirati séna wemá ímba sáwí'a uráimba pó'a kemá ímba tufuwónaumpo kembiwí áí'mae'a aaraa-táiyá'á mátufuworo súwasa ⁷ Yúndaa-waasi sésa wemá séna Maníkón-áanimba úne sémáyáimbanifo kentáásí amáánko séna miyámó síndawimba tufuwiyana puwíno símakaampimba póta tufuwónaumne suwaná ⁸ Maníkón-áaninko úne siyáin-aai Páirati isówana áfááraumai áá'a úwana ⁹ naaúmpa'a kunuweréna imaéna Ísumba áísai ena séna nááfakewiya'ono súwana Ísu iséna ímba aai súwana ¹⁰ Páirati séna kemó áísai únda nóra séwa ímba aai wéseno. Kemó aaimó senasamó ésa awá'ankanaawe. Kemó senasamó ésa aaraa-táiyá'á tufuwiyama puwínone. Mifásí'áémbá tokáumne súwana ¹¹ Ísu séna Maníkómó mifásí'áémbó ímbo amakainkaka ímba toráásino. Maníkó amakaifo sí'maenamó enká'ó másinkaiwaini sáwí-kisaugo ení sáwí-kisauomba íyáákaraiye siyáiyé.

12 Ísu súwana Páirati mináái iséna séna nóra'iyo ke minkwáásí awá'ankanae'a wéune súwasa Yúndaa-waasi óraaka sésa emó awá'ankemo éma ímba Rómu-kamani-aifa-kawaagoni waási-i'a wéone. Ísu séna kemá kawáágó úne siyáintafena Rómu-kamani-aifa-kawaagomba íyáákanaemo siyáintafe mindásafewe séma ímba awá'ankao suwaná ¹³⁻¹⁴ Páirati mináái iséna Ísumba áí'maena máápa'a óntan-arumbo akwítukombarupa'a Yúndaa-waasi-taifinken-awi'a Kápata-marupa'a kumbéna aaifimbó maitínkáámbarupa'a kumbéna Yúndaa-waasisafena séna kentí kawáágón-iyé súwana tíyótaimo í-tánónkánáá aafáyáaraamba úwana káfékaamba wááwái kárika'a tinená úwana Páirati Yúndaa-waasisafena séna kentí kawáágón-iyé súwasa ¹⁵ ímbaniyé sésa óraaka'-óraaka'a sésa aaraa-táiyá'á tufuwíyana puwíno suwaná Páirati tísai ena séna kentí kawáágómbá aaraa-táiyá'á tufuwónaumno. Mindá tirááiya táiyó súwasa óraa'-amaan-kisau-waasi sésa Rómu-kamani-aifa-kawaago weyáá kentáásí kawáágón-iyé suwaná ¹⁶ Yúndaa-waasi-taigo íyáákontafena Páirati séna Ísumba aaraa-táiyá'á tufúwóro séna tímakaiye.

Ísumba aaraa-táiyá'ó tufúkáan-aaí.

Mátíyu 27:32-44, Mááka 15:21-32, Rúku 23:26-43

17 Páirati timúwasa i-wáásí Ísumba áí'maesa tufuwíyan-aaraa-taima wembá ámúwana áúwaata'maena tufuwíyan-aempa'o kúmba

mináémpá'-áwí'a a'nónayaantapa Yúndaa-waasi-taafinkemba Kórígótaafa mináémpá'á kuwasá¹⁸ aaraa-táiyá'á aiyayaanka'a tufúsúmaresa kae'-wáásiyái Ísuni séfasefa'-arausampa'a aaraa-táiyá'á tufúsúmaresa Ísumba afufumpimbá tufúsúmarowana¹⁹ Páirati wení kísau-waasisafena séna Ísu Násaretifakewi Yúndaa-waasiti kawáágón-iyé sé'a agaimái a'nónká-táiyá'á máráro súwasa²⁰ kaumbo-wáási tááfinkemba Yúndaa-waasi-taafinkene Rómu-waasi-taafinkene Kíríki-waasi-taafinkene agaimárówasa sáwífa'-waasi awánomba tufúwún-aempa'a óraa'-naopa'a ewaa'á wérowasa sáwífa'-waasi mináúfáímá awánésa toráumai ísówasa²¹ Yúndaa-óraa'-amaan-kísau-waasi Páiratintafesa sésa Yúndaa-waasiti kawáágón-iyé

ímba miyá símai agáinda wemá séna Yúndaa-waasiti kawáágó úne miyá símai agauwó suwaná²² Páirati séna é'a agaimakáumne siyáiyé.

²³ I-wáási Ísumba aaraa-táiyá'á aiyayaanka'a tufúsúmaresa wení unáánkwátói maimaésa éiyainka'a tuwímbarésa moórá-mora-i-waasi éiyain-kwaasi minúnánkwátói maimaésa moórá-ampanta paákákén-únánkwátói ímbo farúmakon-ampanta maimaésa sésa²⁴ ínta tafeónaumpo sésa ááfésa tíyáananasa nááwa iyáákenawa máiniyo sumbá Maníkón-aaí aúfáífimba agaimaréna séna kesí unáánkwátói tuwímбай maimaésa moórá kesí ampantarátáfésa ááféma tiyaráawe siyónka'a pósa i-wáási miyá uráawe.

25 I-wáásí miyá uwasá Ísuni waási aaraa-táiyá'ó tufún-taigoni áwáufimba mésa Ísun-anówa úwana wenáúnko Kórópasi awaainínkón-áwí'a Máriaa úwana Mágátáraa-naopakenininkon-awi'a Máriaa úwasa miyáumai-inimba aaraa-táigóní áwáufimba mérowana 26 Ísu wenanówamba awánéna kembá Yónimba suwánéna anówantafena séna miwá enáánimban-iyé séna 27 kentáféna séna miwá enanón-iyé súwala
 isé'a kesí naaúmpa'a móankare'a káráwiyaumne.

Ísumo pukáin-aaí.

Mátíyu 27:45-56, Mááka 15:33-41, Rúku 23:44-49

28 Minkákembá Ísu imáyáa éna séna seyaafá-kísáú tai'áúmne súmba sáwí-imayaagomo tal'ótokaimpinkemba awátinkaunda-kisau seyaafá-kísáú tai'ásuwaumne séna Ísun-aaí Maníkóní aúfáífinkemba paapé índasafena Ísu séna nontáféna sínkáíye súwana 29 ándá-aran-domba ika-nómbá anaféúmpímbá wérowasa faru-táénáma mindómpímbá tu'maésa ofiyen-táemopimba sinúfaimaesa náínkwae sésa Ísun-óika'a mósá márówana 30 Ísu néna séna seyaafá-kísáú tai'ásuwaumne séna a'nómbá kífaena afowan-ayáámpimba wenámútamba to'maréna pukáíye.

Ísuni awáúfímbá waantáámbó faiyáin-aaí.

31 Ísu weyááríka'a puwúwasa Yúndaawaasimo saagon-kánáá tíyótaimo í-tánón-kánáá

aafáyáaraamba úwasa pósa sésa saagaan-
kánáará'á puwíyan-kwaasi aaraa-táiyá'á máéfo
sésa Páiratimpa'a tésa sésa puwíyan-kwaasi ímba
úwoi tiyúwéwasa aaraa-táiyá'á méraaro. Tísamai
ankaisíyasa ááéma puwíyasa taaiyakémbá
marapá'á múratuwaaro suwaná ³² Páirati ewé
súwasa i-wáásí Ísuni séfasefa'-arausampa'o
tufúsumaron-kwaasi tísamai koankaisésa
³³ Ísumba taawánomba é'a pukóntafesa
wenaísamaj ímba ankáisúwana ³⁴ moórá-i-
waasigo Ísuni awáúfimbá waantáántámbá
faúwana naewará nonkwará'á kunkáiyé.

³⁵ Mindámo awánáúndawi simátímakaumne.
Awané'a érai'-aai súnnda pó'a isé'a sé'a éraile
sénááwe. ³⁶ Maníkón-aai aúfáifimba agaimaréna
séna wenayáátamba ímba ankaisónááwe
agaimaréna siyónka'a pósa i-wáásí miyá uráawe.
³⁷ Moóráfa'a agaimaréna séna waantáántámbó
fáiyamba afuwónááwe agaimaréna siyónka'a
póna paápé uráiyé.

Ísumbo utaráan-aai.

Mátíyu 27:57-61, Mááka 15:42-47, Rúku 23:50-

56

³⁸ Yósepi Árimátíyaa-naopakewi Ísun-
aai isówi éna Yúndaa-oraa'-waasi táároi
inkaiséna wenáwí'a áwiyotuwena Ísumo
puwúnka'a Páiratimpa'a téna séna Ísun-
áuma utánáifo simiyó súwana Páirati séna
kanaámpó máínone súwana Yósepi Ísun-
áuma komaúwana ³⁹ Níkótímási ááéma
Ísumpa'o nó'waambo tiyáiwai asaa-wiyúmbó
úm-basawemba óraa'-masawemba kae'á

maimaéna Yósepimba kóáí'maesarai ⁴⁰ Ísun-áuma komaimaésarai ampantafimbá minásáá-wíyúm-básáwénkwárá'á kárá'umaesarai tésarai Yúndaa-waasi miyáumaimo utaantembá pósarai miyáumai utarááye. ⁴¹ Ísumbo tufúkáan-aempa'a taai-kisáú wérowana utaráan-ontan-aima ímbo waási utarón-ontan-aima wérowasarai ⁴² saagaan-kánáámá ampáámbán-iyé sésarai minóntán-aima ewaa'á wérontafesarai Ísumba mimpímbá máutaraaye.

20

Ísu pukáimpinkembo íyáfasinkain-ai.

Mátíyu 28:1-8, Mááka 16:1-8, Rúku 24:1-12

¹ Sondaará'á siyarónka'a ímba sán-karowana Máriyaa Mágátáara-naopaken-ininko utámakopa'a wéna koawánómbo óntan-aigoni óikaken-ontamba maisukówana koawánéna ² awaantanténa Sáimoni Pitaante kenté'a tasimásimena séna kentáási óraakon-áuma óntan-aifinkemba maimaéna nááfara makáao súwakai ³ Pítaae kesé'a utámakon-ontan-aifa'a kónae sékai ⁴ suwaantantékai kówayamba kemá Pitaamba kóyááke'a aifa'á óntan-aifimba kówánda ⁵ kífae'a ampanta aantemba wéromba awáné'a ímba óntan-aifimba íyáferaawanana ⁶ Sáimoni Pítaa téna óntan-aifimba íyáferena awánómbo ampanta aantemba wérowana ⁷ Ísun-a'nónkákén-ámpántá moórá-aempa'a wérowana awánówa'a ⁸ óntan-aifimba aifa'ó kówándawi íyáfere'a awáné'a sé'a érai'a pukáimpinkemba íyáfasinkaiye séwándanifo ⁹ Maníkón-aii aúfáifimba agaimaréna séna pukáindafinkemba íyáfasinainiye siyáimba ímba

ísámai kawel'á ówáyamba ¹⁰ kenkáísí naaópakai kuráuye.

Ísu paápé úwana Máriaamo awánarain-ai.

Mááka 16:9-11

¹¹ Naaópa'a kówáyana Máriaa óntan-aigoni óika'a ména ifil'á wétena kífaena óntan-aifimba awánómba ¹² kae'-wáásí waén-únánkwátóiwara'a Ísumbo utámakom-barupimba mésarai moóráwigo a'nómpá'á maúwana moóráwigo aísamaifa'a méroyana Máriaa tuwánówasarai ¹³ sésarai menínínkóo nóintafewa ifil'á wétaano suyaná Máriaa séna kesí Fasi'aénkómbá maimaésa nááfara makáao sé'a ímba wéraisal'a wéawanqumne ¹⁴ simásuwena waeréna awánómba Ísu úmbanifo ímba awánérase úwana ¹⁵ Ísu séna menínínkóo nóin-ifira wétewa nááwan-ayaafaawa wéono súwana Máriaa séna taai-kisáúrá'ó káráwiyaiwai iyé-ímáyáá éna séna emó maimaémo nááfa'lo maké simásimiyo. Komaénae súwana ¹⁶ Ísu séna Máriaao súwana méwaerena wenááifinkemba séna Raaponai súmba maanááífinkémbá waé'mai séna kesí Fasi'aénkóo súwana ¹⁷ Ísu séna kesifompá'ó íyóndasafe'a úmpo ímba ta'ótorao. Kesífárawaisai kosimátime sé kesifoné kentifompá'á iyúne. Kesí Maníkóné kentí Maníkómpá'á iyúne súwana ¹⁸ Máriaa Mágátáraa-naopaken-ininko Ísuni kísau-wasi kosimátimena séna Fasi'aénkómbá awánáúmne séna Fasi'aénkómó sún-ai simátímakaiye.

Ísuni waási wembó awánaraan-ai.

Mááka 16:14-18, Rúku 24:36-49

19 Misóndáágóní fenómpinka'a Ísuni kísau-waasi Yúndaa-oraa'-waasisafena táá'a úwasa naaúmpa'a imésa ontá wisukówana Ísu túranka'a paápé éna séna aáno úmai méraaro séna ²⁰ ayáánarumpin-afiwara awáúfín-áfíwará'á aráátimuwasa miwítí Fasi'aénkómbá awánésa pósa áfááran-aamoi uwánkówana ²¹ Ísu aneka'á séna aáno úmai méraaro. Kesifomó si'mákaintemba miyáumai kembiwí ti'maráana'a kesí kísau komáéro séna ²² wenááma áútimena séna Maníkóní Ufaen-ámútánkómbá tíménana kesé'a mérainiye. ²³ Sáwí-imayaamo maitiyuwáíyanamo éna misáwí-ímáyáá tai'áíníye. Ímbo maitiyuwáíyanamo éna misáwí-ímáyáá úwoi waé'wae'a íníye Ísu siyáíye.

Tómaasi Ísumbo awánarain-aii.

²⁴ Ísu paápé úwasa wení kísau-waasi awánasuwonka'a Tómaasi moórá-awi'a Títímási mináwíkóní áwáuma amáántágae'a wemá fí'opa'o maémomba ²⁵ túwasa simámesa sésa Fasi'aénkó paápé isatá awánáúmne suwaná Tómaasi séna ayáánarumpin-afiwara awáúfín-áfíwará'ó awáné'ó ta'ótorekaa sé'a pukáimpinkemba iyáfasinkaiye súsino súwasa ²⁶ afakaeté-no'waamba maisuwésa Tómaasiwara'-úmai aneka'á wení kísau-waasiye naaúmpa'a imésa ontá wisukówana Ísu túranka'a paápé éna séna aáno úmai méraaro séna ²⁷ Tómaasintafena séna siyáánarumpimba ta'óto'mai awáné suwáúfimbá ta'óto'mai awáné sé kentáfé karo'é sénafainifo érai'e siyó súwana ²⁸ Tómaasi séna kesí Fasi'aénkóo emá kesí Maníkó óne súwana ²⁹ Ísu séna ááéma ímba suwánarempo

karo'é siyáandaniye. Káfé'la suwánáánda po érai'e wésene. Ímbo suwánaawimo ésa érai'emo sésamo timankúnkumbo ésa aamoí isaná tirunkó kawel'á íniye Ísu siyáiyé.

³⁰ Ísu wení kísau-waasi súrankata fí'on-kísau-waame'la aráásimuwata tuwímbai maankwándááífimbá ímba agaimakáundanifo tuwímbai agaimakáumne. ³¹ Ísu Maníkón-ááninko póna wemó iyáfasinankaraiwainiye sé'la maanáúfái agaimakáumpo Ísun-aaisafesa timankúnkumba ónááwe. Miyámó timankúnkumbo ésa Ísuwe'la kááísamai maé'mae'la ónááwe sé'la maanáúfái agaimaráumne.

21

Afakaeté-waasi Ísumbo awánaraan-aaí.

¹ Ánaaemba Táípíriyasi-waaunkoni áwáífa'la Ísu miyáumai paápé úwasa wení kísau-waasi awánaraawe. ² Wení kísau-waasi túwaandu uwái miwí túwí'la Sáimoni Pítaawe Tómaasi moórá-awi'la Títímásiye moóráwigo Káriri-aepakemba Kéna-naopaken-kwaasigon-awi'la Nátániyeriye Sépétin-ááninkaiye fí'on-kael-waasiye miyáumai-waasi túwaandu uwaná ³ Sáimoni Pítaa simátimena séna mófáá'la kotoránae'la kúne súwasa kesááwará'á montá kónáísaiye sésa nompín-táómpimba iyátesa kumbá nó'waamba mófáá'amai wima'wima'umbá ímba mófáá'la torówana ⁴ siyarónka'la Ísu nonáwáífa'la mérowasa ímba awánérase uwaná ⁵ Ísu séna iyámpóisono. Mófáá'la tokáao súwasa

ímbaniye suwaná ⁶ Ísu séna mare'mare'-únámbá
 tiyáánúrapa'-aempa'a nompímbá túwéwana
 kumína'a mófáá'a tóráaro súwasa wemó sún-
 umba sáwífa'-mofaa'a tórówana mindómpín-
 táómpimba ímba kanaa'á máraáraantamba
 éna ówitowa'a ⁷ kemá Pítaantafe'a sé'a epínda
 Fasi'aénkón-iye séwánana Pítaa mináái iséna
 kisaumo maíndasafena paákákén-únánkwátóimo
 faú'maromba minúnánkwátói maimái úmaena
 nompín-táómba tuwéna nompímbá ásáfena
 nonáwáífa'a kúwana ⁸ nonáwái ewaa'á
 wérowata fí'on-kwaasisa mindómpín-táómba
 maimaéta mare'mare'-únámbá tafisímaeta
 kówándasa ⁹ nonáwáífa'o ásáfaawandasa iyamá
 wégowana mófáá'wara tónkwará'á wéagauwata
 awánááwánanasa ¹⁰ Ísu séna tórám-bofaa'a
 tuwímbai maimaé'a teró súwana ¹¹ Sáimoni
 Pítaa nompín-táómpimba iyátena mare'mare'-
 únámbá tafisímaena nonáwáífa'a mámarowana
 óraa'-mofaa'a ¹⁵³ mofaa'a wéna sáwífa'-
 mofaa'a wérombanifo mare'mare'-únámbá
 ímba tararówana tafisímaena nonáwáífa'a
 mámarowana ¹² Ísu simásimenasa séna
 tamandaaró súwata nááwa'ono séta áísai ónae
 séta ówándasa ímba áísai eta Fasi'aénkó iyé-
 ímá'yáá ówánanasa ¹³ Ísu mófáá'wara tónkwará'á
 maimáísa símakaiye. ¹⁴ Ísu pukáimpinkemba
 iyáfasinkena kae'-í'a paápé uréna kaumbogóntá
 aneká awánaraumne.

*Ísu Pítaantafena kesí waásiya'a káráwiyuwomo
siyáin-aaí.*

¹⁵ Tómbá násúwówana Ísuma Sáimoni
Pítaantafena séna Yónin-ááninko Sáimoniyo.

Miwí íyáákewa enarumbá wésimeno súwana séna ewé Fasi'aénkóo en-ímáyáámó únda é'a suwánaraane súwana Ísu séna kesí sipisípi-araaka'a káráwiyuwo séna ¹⁶ aneka'á Ísu áísai ena séna Yónin-ááninko Sáímoniyo. Ken-ímáyáá wéono súwana séna ewé Fasi'aénkóo en-ímáyáámó únda é'a suwánaraane súwana Ísu séna kesí sipisípiya'a káráwiyuwo séna ¹⁷ kaumbo-í'a Ísu

áísai ena séna Yónin-ááninko Sáímoniyo. Ken-ímáyáá wéono súwana kaumbo-í'a áísai ena súntafena Pítaan-arunko umbaí tówana séna Fasi'aénkóo seyaafá-tántáá'á é'a awánaraandasafe en-ímáyáámó úndawara'a é'a suwánaraane súwana Ísu séna kesí sipisípiya'a káráwiyuwo. ¹⁸ Érai'a simáme'a sune. Emá aú-waasi méraanda po ení unáánkwátói ane'maké ení imáyáafinkemba úwoi wénompo waurámbó kéma enayáámba fárútuwenasa ímbo embó arááímó táíndafa'a máankanaawe Ísu séna ¹⁹ minááímó súmba Pítaamo miyáumai puwéna mindá Maníkón-áwí'a mósá maráínone séna Pítaantafena séna kesirááíma wauwó siyáíye.

Ísunte Yóninte-taai.

²⁰ Ísu Pítaantafena súwana Pítaa kowaeréna moóráwigomba awánarai. Ááéma tómbó nopa'á Ísuni ewaa'á ména séna Fasi'aénkóo nááwa ení pintaru'-wáásí íníyo siyáíwaimba ²¹ Pítaa kowaeréna awánéna Ísumba áísai ena séna Fasi'aénkóo minkwáásíndó súwana ²² Ísu séna kemó sé'lo wemá úwoi maambárará'á méraina'a

kemá kumónaumnemo sendamá ímba endén-ifo kendén-iyé. Emá kesirááíma wauwó Ísu súwasa ²³ wení kísau-waasi ímba kawé'-úmai ísónkakemba sésa wemá ímba puwíníye sésa simátíma'mae kuwaná Ísu miyán-áái ímba siyáimbanifo wemá úwoi méraina'a kemó kumónaumnemo sendamá ímba endén-iyé Ísu siyáíye.

²⁴ Ímba puwíníyemo siyáan-kwaasi kemá Yóni úne. Mináái simátíme'a aúfáifimba agaisuwaúnda mináái érai'-aain-iyé. ²⁵ Ísumo maiyáin-kísau tuwímbai agaé'a tuwímbai ímba agaiyáunda pó'a seyaafá'ó agaisuwé'o é'a seyaafá'-máramá faráátasuwaunafo sé'a sune.

Kemá Yóni sún-da-ai tai'áíye.

Aú-aaí símai kááísamakain-aaí
The New Testament in the Awiyaana language of Papua
New Guinea
Nupela Testamen long tokples Awiyaana

copyright © 1984 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Awiyaana

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2013-08-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 3 Mar 2023 from source files dated 9 Oct 2020

0dda5aa4-c019-59cf-b9ee-e1fd4762d49c